

370

2025 birželis #151

ANGELOU „RODEO“ IR MUZIKINĖS PAIEŠKOS

UKRAINOS
MENININKĖ
ŽANA KADYROVA:
KARAS –
LABAI SVARBUS
LŪŽIO TAŠKAS

MIGLUMA –
APIE KŪRYBĄ, ISLANDIJĄ
IR LIETUVIŠKAS ŠAKNIS

KINO EDUKACIJA
REŽISIERIŲ MARIJOS
KAVTARADZĖS IR KAMILĖS
MILAŠIŪTĖS AKIMIS

Mykolo Romerio
universitetas

Atrask save

didžiausiame socialinių ir humanitarinių
mokslų universitete

Skenuok QR kodą ir
sužinok daugiau apie
studijų programas,
priėmimo sąlygas ir
karjeros perspektyvas

TOP3

studijų programos

Bakalauro studijos

- Psichologija
- Teisė ir kriminalistika
- Komunikacija ir skaitmeninė rinkodara

Pažiūrėk, kiek galimybių

Studijų kryptys, iš kurių gali rinktis

- Apskaita
- Filologija
- Informatika
- Informatikos inžinerija
- Komunikacija
- Pedagogika
- Politikos mokslai
- Psichologija
- Socialinis darbas
- Teisė
- Vadyba
- Verslas
- Vertimas
- Viešasis administravimas
- Viešasis saugumas

LEISKITE PASIPIKTINTI!

Rašė Jurgita Kviliūnaitė Dogan

Baigiant šį žurnalo numerį mano socialinių tinklų burbule nuvilnijo dvi didelės tradicinio lietuviško pasipiktinimo bangos. Viena jų kilo dėl neva antrarušiams skirto Justino Timberlake'o koncerto Kauno Dariaus ir Girėno stadione, kita – dėl fenomenalios filmo „Pietinia kronika“ sėkmės nacionaliniuose kino apdovanojimuose „Sidabrinė gervė“.

Tiesą sakant, nesu iš pozityviausių žmonių pasaulyje, pasipiktinti irgi mėgstu (juk tai mūsų, lietuvių, kraujyje), bet šįkart papiktino besipiktinančių elgesys, žinant, kokiame kontekste dabar gyvename ir kokie baisūs dalykai vyksta visai netoli mūsų. Be to, viena yra nusivilti ir kvestionuoti valdžios sprendimus kelti mokesčius, prisidengiant krašto gynyba (šiuo atveju norisi piktintis kartu su amžinai viskuo besipiktinančiais feisbuko ekspertais), o kita – neva prastu koncertu ar neteisingomis apdovanojimų dalybomis.

Socialiniuose tinkluose pirmieji pašaipūs komentarai apie J. Timberlake'o koncertą pasirodė dar nė šou nesibaigus. Nusivylimo ir pasipiktinimo banga prasidėjo, atrodo, nuo to, jog viena „milijono verta“ popžvaigždė rėžė, kad scena Kauno stadione – miestelių švenčių lygio. Suprantama, jos pasisakymas irgi sulaukė ne tik pagyrimų už drąsą, bet ir pasipiktinimo.

Vėliau nuomonę išsakė jau ir koncertų ekspertai (žinomi žurnalistai, koncertų organizatoriai). Visur vyravo daugmaž tas pats naratyvas – žvaigždė nepersistengė ir į Lietuvą atvežė festivaliams skirtą pasirodymą su mažai šou elementų, nors jis pats dainavo ir šoko gerai, komanda irgi buvo puiki. Pasipylė ir žurnalistų straipsniai – aiškintasi, kas kaltas, kad koncertas buvo ne toks, kokio tikėtasi, – ar organizatoriai, ar gudri J. Timberlake'o vadyba, įkišusi lietuviams neva prastesnį produktą.

Kultūringoji mano socialinių tinklų burbulas eskalavo šią temą dar kelias dienas, kol neatsirado nauja auka – filmas „Pietinia kronikas“, susišlavęs dvylika „Sidabrinės gervės“ statulėlių. Sofos / feisbuko kritikai buvo gailestingi šio filmo kūrėjų ir renginio organizatorių atžvilgiu, tik stebėjosi, kodėl komisija nepagalvojo apie kitų filmų kūrėjų jausmus.

„Kokie n...i jausmai“, – viename iš savo karjeros pradžios kūrinių dainavo (gal labiau deklamavo) toks scenos klasikas, nepagailintis žiūrovams nei garso, nei šviesų. Ar tikrai dabar yra laikas ir vieta piktintis scenos blizgučių trūkumu ar „neteisingai“ (t. y. ne komunistiniu / socialistiniu principu – visiems po lygiai) išdalytais kino apdovanojimais, kai visiškai šalia, Europos viduryje, vyksta karas, kurio iniciatoriai iš kremliaus nuolat žada ir mus,

freepik.com iliustracija

Baltijos šalis, išvaduoti nuo... laisvės gyventi, kaip norime. Kai kitąkart norėsite pasipiktinti, kad koncerte nebuvo fejerverkų ar ugnies patrankų, pagalvokite, kaip jaučiasi karo alinami ukrainiečiai, *ruzziškus* fejerverkus matantys kasnakt ir dėl to negalintys išsimiegoti jau daugiau nei trejus metus.

Mūsų žurnalo bendraautoris, Lietuvos kultūros atašė Ukrainoje Tomas Ivanauskas, prisipažino, kad interviu su ukrainiečių menininke Žana Kadyrova (pokalbj rasite šiame numeryje) dėlėjo iš paskutinių jėgų, nes naktį iš birželio 5-osios į 6-ąją Kyjivas, kur jis šiuo metu gyvena, vėl buvo negailestingai bombarduojamas. „*Ruskiai*“ paleido 452 dronus, šešias balistines raketas, 36 sparnuotąsias raketas ir vieną antiradiolokacinę raketą. Miestas pokšėjo kaip naujametę naktį, tik nesigirdėjo džiaugsmingų šūksnių – buvo mirtina tyla ir susitelkimas. Atrodė, visas Kyjivas nuščiuvo, sulindo į slėptuves ir laukė, kuo visa tai baigsis. Viskas tęsėsi iki ketvirtos valandos ryto, o prašvitus pasimatė juodi dūmai iš tų vietų, kur buvo pataikyta. Taip *ruskiai* keršijo už sėkmingą ukrainiečių ataką. Kerštas nepavyko, nes joks kerštas negali pavykti. Dar niekada neapykanta nėra laimėjusi prieš meilę ar antikultūrą – prieš kultūrą, – savo šeštajame laiške iš Ukrainos „370“ skaitytojams rašo Tomas.

Šiame numeryje siūlome pažinti su dviem žavingomis Lietuvos dainininkėmis – ritmenbliuzo žanrą puoselėjančia Angelou (tikrasis vardas – Andželika Petrauskaitė) ir elektroninės muzikos kompozitore, prodiusere ir vokaliste Migle Palkevičiūte, arba Migluma, kuri savo kūriniuose derina elektroninę muziką, chorines harmonijas ir lietuviško folkloro elementus.

Taip pat publikuojame mūsų mados ekspertės Kristinos Stankevičiūtės refleksiją apie gegužę Vilniuje atidarytą tarpdisciplininio meno projekto „Čiurlionio pasaulis“ parodą, mūsų kino ekspertės Jorės Janavičiūtės pokalbį su režisierėmis Marija Kavtaradze ir Kamile Milašiūte apie kino edukaciją, muzikos albumų ir knygų apžvalgas.

Gero skaitymo!

NUMERIO BENDRADARBAI:

JONAS BRAŠKYS
KLAUSO MUZIKĄ,
KAD JUMS NEREIKĖTŲ

TOMAS IVANAUSKAS
LAIŠKARAŠYS IŠ UKRAINOS

JORĖ JANAVIČIŪTĖ
AUDIOVIZUALINIO SKYRIAUS
TYRĖJA IR PRAKTIKĖ,
TAMSTA DĖSTYTOJA

KRISTINA STANKEVIČIŪTĖ
MOKSLŲ DAKTARĖ,
MADOS MITŲ ATSKLEIDĖJA

JURGA TUMASONYTĖ
RAŠYTOJŲ SKAITYTOJA

TOMA VIDUGIRYTĖ
PAŽENGUSI MELOMANĖ

Viršelyje – muzikos autorė ir atlikėja Angelou. Evelinos Deveikaitės nuotr.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Žurnalo „370“ veiklai 2025 m. „Medijų rėmimo fondas“ skyrė 19 469 Eur.

Projektui „Kultūros ir meno gidas jaunimui 2025“ įgyvendinti skirta 30 000 Eur.

+

370
ISSN 2029-7408
370.diena.lt

Vyriausioji redaktorė
Jurgita Kviliūnaitė Dogan
370@kaunodiena.lt

Maketavimas
Vaida Dosinienė

Reklamos skyrius
Erika Nakutienė
0 698 20578
e.nakutiene@kaunodiena.lt

Leidėjas
UAB „Sunra“

Spaudė
UAB „Polska Press Sp. zo.o“

Tiražas
13 500

370 už reklamų turinį neatsako
#151, birželis, 2025

Reklaminiai straipsniai žymimi **OZE**

+

+

ANGELOU „RODEO“

Kalbino Toma Vidugirytė

Ritmenbliuzo muziką kurianti ir šį žanrą Lietuvoje puoselėjanti Angelou (tikrasis vardas – Andželika Petrauskaitė) pristato savo antrąjį albumą „Rodeo“. Kaip sako kūrėja, „Rodeo“ – ne tik muzikinis darbas, bet ir asmeninė kelionė, kupina ieškojimų, iššūkių ir savęs pažinimo. Intensyviai ruošdamasi koncertui Vilniaus botanikos sode, atlikėja rado laiko pokalbiui apie kūrybos procesą, muzikos verslą, įkvėpimus ir ateities vizijas.

IR MUZIKINĖS PAIEŠKOS

– **Albumą kūrei apie dvejus metus, tiesa? Kaip atrodė kūrybos procesas? Gal gali atskleisti, kokiomis taisyklėmis vadovaujiesi kurdamas?**

– Taip, kūrybos procesas truko apie dvejus metus. Pirmus metus buvau užsidariusi studijoje ir daugiau dirbau viena – norėjau atrasti skambesį, kurį girdėjau galvoje, ir perteikti jį demonstracinėse versijose. Vėliau prisijungė Benas Kukenys ir Vaiperis. Tuomet albumas pamažu pradėjo formuotis kartu su jais. Tikriausiai sunkiausia dalis buvo pabaigti jį – tam reikėjo daugiausia pastangų. Viena iš pagrindinių taisyklių, kurios stengiausi laikytis, buvo tokia – jau žinomos formulės ir struktūros neturėtų užgožti jausmo, kurį noriu perteikti. Siekiu, kad logika neužgožtų emocijos.

– **Ar išgyveni kūrybos blokų periodus? Kaip juos įveiki?**

– Tikrai taip. Dažniausiai sunkumų kyla rašant dainų tekstus. Kartais ties viena eilute įstringi visai dienai ir pradėdi abejoti, ar apskritai pavyks užbaigti dainą. Kartais bandai save versti likti studijoje, kol pavyks pabaigti, bet ta eilutė ateina tiesiog grįžtant namo. Pastebėjau, kad kartais kūrybos bloko metu geriausia trumpam atsitraukti.

– **Kokių įtakų galima pajusti klausantis albumo? Kas labiausiai paveikė jo garsą ir temas?**

– Kuriant „Rodeo“ žiūrėjau labai daug filmų. Jaučiu, kad kinas turėjo didelės įtakos tiek skambesiu, tiek kūrybos procesui. Be abejo, nemažai įkvėpimo sėmiausi ir iš asmeninių, aplinkos patirčių.

– **Ką šis albumas reiškia tavo kūrybos kelyje?**

– Tai žingsnis į gylį, į skambesio paiešką. Norėjau išmėginti save ir kaip prodiuserę – ieškoti pirminių idėjų, konstruoti skambesį nuo nulio. „Rodeo“ man yra paieškų etapas – eksperimentinis ir labai savas.

– **Albumą kūrei su B. Kukeniu ir Vaiperiu. Kaip sekėsi dirbti kartu?**

– Ir Benas, ir Vaiperis labai prisidėjo kuriant „Rodeo“. Nors mus vienija daug dalykų, kurie patinka muzikoje ar kūryboje, bet visi trys esame ir ganėtinai skirtingi – pavyzdžiui, skiriasi mūsų klausoma muzika. Labai smagu, kad visi į albumą įnešėme dalelę savo pasaulio ir spalvų. Visas procesas buvo labai įdomus ir jaučiu, kad vieni iš kitų daug išmokome.

– **Kas tau buvo svarbiausia kuriant albumą? Kam skyrei daugiausia dėmesio?**

– Man buvo svarbu labiau pasigilinti ir atrasti albumo skambesį – savo muzikos kalbą. Norėjosi eiti gilyn ne tik tekstais, bet ir muzika. Daug dėmesio skyriau detalėms ir dainos emocijai, atmosferai perteikti. Labai norėjau rasti tinkamą pusiausvyrą tarp intensyvumo ir subtilumo. Norėjau, kad albumas skambėtų subtiliai, bet kartu ir intensyviai.

– **Kuo „Rodeo“ skiriasi nuo ankstesnių tavo darbų?**

– Jis tamsesnis, intensyvesnis ir aštresnis. Vokalas čia yra ne pagrindinis dainos elementas, o labiau dalis ir tekstūra, papildanti bendrą dainos atmosferą ir nuotaiką.

– **Kaip dabar vertini savo ankstesnius darbus?**

– Jaučiu, kad jie visi atspindi laiką, kuriame buvau. Žiūriu į juos su dėkingumu ir gerais atsiminimais. Visi buvę etapai atvedė iki dabartinio taško. Kiekviename iš jų daug ko išmokau, pasisėmiau ir dėl to labai jais džiaugiuosi.

– **Kokie atlikėjai tave įkvepia?**

– Tai keičiasi priklausomai nuo laikotarpio. Pastaruoju metu įkvėpimo semiuosi iš atlikėjų, kurie yra ne tik puikūs vokalistai, bet ir prodiuseriai, kūrėjai. Jų muzika man padeda suprasti, kaip emociją galima perteikti ne tik tekstu ar melodija, bet ir garsu, struktūra ar tyła. Pastaruoju metu nemažai klausiau JMSN, Ama, Montell Fish, Doechi, Mk.gee.

– **Studijavai rinkodarą Didžiojoje Britanijoje. Ar tai padeda dabar karjeroje?**

– Studijos Birmingame davė vertingų žinių. Nors jos nebuvo tiesiogiai susijusios su muzikos verslu, daugelį dalykų natūraliai pritaikau ir savo veikloje. Iš pradžių galvojau, kad gal geriau būčiau studijavusi ką nors tiesiogiai susijusio su muzika, bet dabar džiaugiuosi, kad turėjau galimybę mokytis verslo srities subtilių ir įgyti naujų žinių.

– **Kaip matai savo auditoriją? Kiek tau svarbi auditorija ir įvaizdis?**

– Manau, kad mano auditorija yra gana įvairi. Labai džiaugiuosi, kad su jais labai šiltas, gražus ryšys. Po koncertų be galo malonu gyvai pabendrauti ar susirašyti. Šį ryšį labai vertinu.

Lino Žemgulis nuotr.

KURIANT „RODEO“ ŽIŪRĖJAU LABAI DAUG FILMŲ. JAUČIU, KAD KINAS TURĖJO DIDELĖS ĮTAKOS TIEK SKAMBESIUI, TIEK KŪRYBOS PROCESUI.

Stengiuosi kurti muziką, kuri man artima. Lygiai taip pat jaučiuosi ir dėl įvaizdžio ar vizualių dalykų – visų pirma stengiuosi išlikti ■■■■ ■■■■ ■■■■ nuoširdi sau, kad tai būtų tikra ir man artima. Taip pat noriu, kad viskas būtų natūralus muzikoje gimusio pasaulio tęsinys.

– **Kaip manai, kokį savo įvaizdį sąmoningai ar nesąmoningai pavyko susikurti?**

– Atrodo, kad sąmoningai įvaizdžio nebandžiau sukurti. Man visada buvo svarbiausia kurti tai, kas artima ir tikra. Noriu, kad kūryba atspindėtų tai, kokiame emociniame ar kūrybos kelyje esu. Manau, kad įvaizdis formuojasi ne per planavimą, o per jausmą, kurį transliuoju dainomis scenoje ar vizualika.

– **Kaip sekasi tvarkytis su muzikos verslo puse?**

– Nors verslo pusė ir muzikos kūryba kartais atrodo kaip visiškai skirtingi pasauliai, stengiuosi juos abu suprasti ir suderinti. Svarbu suprasti ir verslo, ir organizavimo aspektus, todėl man visada buvo svarbu žingsnis po žingsnio mokytis pačiai ir gilinti žinias, kad galėčiau geriau suprasti, kaip kas vyksta.

– **Pasirodžius duetui su Benu teko ir nemalonus žiniasklaidos dėmesio. Kaip su tuo pavyksta susitvarkyti?**

– Stengiuosi dėmesį ir energiją skirti kūrybai ir naujam albumui, kuriuo be galo džiaugiuosi, ir ■■■■ pasirodymui jo pristatymo koncertams.

– **Ko dar norėtum išmokti? Gal norėtum išbandyti ką nors netikėto?**

– Norėčiau išmokti groti daugiau instrumentų. Tai atvertų dar daugiau galimybių improvizuoti ir leistų geriau išreikšti save kūryboje. Jau kurį laiką esu pažadėjusi sau išmokti groti gitara, bet vis to pažado neištesiu. Būtų smagu kada nors savo koncertuose groti instrumentais... Dar labai norėčiau daugiau bendradarbiauti su kitais. Tačiau dabar norisi šiek tiek atsitraukti, įsikvėpti ir tada vėl grįžti prie kūrybos.

– **Gal norėtum save išbandyti ir kituose žanruose?**

– Kokio nors konkretaus žanro mintyse neturiu. Rašydama muziką mažai galvoju apie žanrą. Stengiuosi labiau vadovautis nuojauta, kur veda pati daina. Man labiau patinka maišyti žanrus ar subžanrus ir jų elementus, iš jų ko nors pasisemiant kurti jų sintezės pasaulį.

– **Kaip manai, kur toliau kryps tavo kūryba? Kokia artimiausių etapų vizija?**

– Turiu keletą minčių dėl tolesnės kūrybos. Jos pradėjo rasti dar baigiant „Rodeo“ albumą. Tačiau dabar sąmoningai leidžiu sau šiek tiek kitaip pagyventi – noriu ramiai pakvėpuoti, atsitraukti ir leisti toms mintims išsigrnynti. Esu tikra, kad kita kūryba skambesiu bus jau kitokia nei „Rodeo“, tad ir pati nekantrauju versti šitą naują puslapį. (Šypsosi.)

Joanos Suslavičiūtės nuotr.

Kalbino Toma Vidugirytė

Elektroninės muzikos kompozitorė, prodiuserė ir vokalistė Miglė Palkevičiūtė, arba Migluma, savo kūrinuose derina elektroninę muziką, chorines harmonijas ir lietuviško folkloro elementus. Kompozicijose Migluma pasitelkia savo unikalų balso tembrą – manipuliudama ir apdorodama jį, kuria išskirtinius kūrinius. 2023 m. vasarį pasirodė jos debiutinis EP „Nebula“. Šis leidinys įkvėptas Islandijos gamtos ir antropoceno epochos – jame atsispindi jaunos kūrėjos visatos suvokimas.

MIGLUMA – APIE KŪ ISLANDIJĄ IR LIETUVIŠKAS

Tarp jos kūrinių – „Vilnija Vilnia“, dedikuotas Vilniaus miestui ir skirtas atlikti chorui. Miglė savo muzika panardina mus į kinematografišką, eksperimentinę, eterinę visatą. Visgi su ja kalbėjome apie labai žemiškus dalykus: kūrybą, Islandijos ir Lietuvos įtaką, muziką ir kitus gražius dalykus.

– Vaikystėje grojai pianinu, susipažinai su klasikine muzika, bet studijuoti akademijoje pasirinkai elektroninę muziką. Kuo ji patraukė? Ar galvojai, kodėl ne džiazas ar klasika? – Augdama mokiausi klasikinės muzikos subtilybių, paauglystėje – džiaz, tačiau visgi širdį pavergė elektroninė muzika. Mane be galo žavėjo jos tembrai ir beribės garso apdorojimo galimybės – čia vienintelės ribos yra tavo paties fantazija.

Kadangi mano pagrindinis instrumentas – balsas, norėjau jį pati apdoroti, sluoksniuoti, atrasti naujų jo panaudojimo būdų. Taip pasinėriau į savito garso paieškas.

– Kurį laiką studijavai Islandijoje ir ši šalis tikrai tave įkvėpė. Kodėl norėjai ten studijuoti? Kuo ji pakerėjo?

– Prieš atvykdamą girdėjau, kad Islandijoje kas trečias žmogus groja koku nors instrumentu. Šiuo metu viešiu Reikjavike – po valandos eisiu į pirmą repeticiją, kur būtina groti instrumentu, kuriuo nemoki arba groji labai mažai. Bent pusė draugų, kurie eis kartu, nėra profesionalūs muzikantai... Manau, gerai praleisime laiką.

Mane įkvepia ne tik čia gyvenantys žmonės, bet ir gamta. Žiemą danguje nuolat šoka pašvaistė, o dabar beveik nusileidžia saulė. Čia nėra miškų, stūkso didžiuliai kalnai, gaudžia vėjai, veržiasi ugnikalniai... Islandijos gamtoje pasijunti mažas, beveik nereikšmingas. Ji tave hipnotizuoja ir leidžia susiliesti su ja. Gyvenimas šioje saloje leido į pasaulį pažvelgti naujai.

– Esi sakiusi, kad Islandijoje išsilaisvinai kūrybiškai. Kas padėjo atrasti save kaip kūrėją?

– Iš islandų galima pasimokyti būti autentiškam. Jie palaiko vieni kitus, yra labai tolerantiški, – nebaisi klysti. Tai suteikė man drąsos. Draugų ir dėstytojų paskatinta, būtent Reikjavike surengiau pirmuosius solinius koncertus, pradėjau dalytis savo kūryba.

– Migluma gimė Islandijoje. Koks buvo jos formavimosi kelias?

MANE ĮKVEPIA NE TIK ČIA GYVENANTYS ŽMONĖS, BET IR GAMTA. ŽIEMĄ DANGUJE NUOLAT ŠOKA PAŠVAISTĖ, O DABAR BEVEIK NUSILEIDŽIA SAULĖ.

– Manau, tai viso gyvenimo kelias. Miglomos projektas vystėsi nuo vaikystės – nuo muzikos ir dailės mokyklų, vaidybos ir šokių pamokų iki kompozicijos studijų Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. Čia susijungia muzika, vizualieji menai, šokis. Kadangi esu nepriklausoma menininkė, tenka mokytis ir vadybos, rinkodaros, kitų sričių. Po truputį auga pasitikėjimas savimi ir savo vizija. Džiaugiuosi, kad mano veikla tokia įvairialypė – mane lydi ne tik kūrybos laisvė, bet ir asmenybę auginantys iššūkiai.

– „Nebula“ yra tavo pirmasis mini albumas. Jame naudoji visatos, kosmoso, planetų naratyvus, palieti ekologijos temą ir, kaip pati sakei interviu, jį užbaigi distopine gaida... Kuo tuo metu žavėjo šios temos, kad paskyrei visą EP? – Elektroninę muziką pradėjau kurti per karantiną, kai pasaulis buvo paskendęs distopijoje – naujienose mirgėjo Australijos gaisrai, ir pirmą kartą

RYBA, ŠAKNIŲ

jis man pasirodė trapus. Norėjau daugiau sužinoti apie mūsų planetą ir ieškojau būdų ją saugoti. Laikui bėgant nerimas dėl ateities tik augo, todėl ir EP pabaiga – kupina distopinių garsų – vis dar labai aktuali.

– 2024 m. pasirodė „Moth“. Kuo šis mini albumas kitoks?

– Tai buvo tapatybės paieškos. Bandžiau suvokti, kas daro didžiausią įtaką mano kūrybai. Albumą kūrėiu naudodama vien tik savo balsą. Albume daug lietuvių liaudies, džiaz ir elektroninės avangardinės muzikos motyvų. Jis prasideda liaudies muzikos įkvėptu kūriniu „Vilnija Vilnia“ ir baigiasi vakarietiškos, populiariosios ir avangardinės muzikos inspiruotu kūriniu „Fluxus“.

– Kaip dabar matai savo darbus ir pažangą?

– Migluma nuolat auga ir keičiasi. Kiekvienas albumas – vis kitoks. Nenoriu prisirišti prie vieno žanro, bet jau ryškėja Miglumos skambesio elementai – lietuvių liaudies, eterinės elektronikos motyvai, nostalgiskas ir sakralus skambesys. Kartais klausydama savo kūrinių net nesuprantu, kaip man pavyko juos sukurti, – nebūčiau pajėgi atkartoti.

Elenos Krukonytės nuotr.

Augustino Rimkevičiaus nuotr.

Anetos Urbonaitės nuotr.

„Nat Arts photograph“ nuotr.

– Kaip keitėsi tavo įtakos, atlikėjai, kuriais žaviesi?

– Daugeliu jų vis dar žaviuosi. Keičiasi tik kryptis, kuria šiuo metu einu. Dabar domiuosi *latin beats*, *UK garage* ir *trance* muzika – tai visiškai priešinga mano pastarajam albumui, kurtam vien balsu. Daug dėmesio skiriu moterų kuriami muzikai. Nuo 2023 m. esu „Radio Vilnius“ rezidentė – vedu laidą „Equalized“, kurioje pristatau moterų prodiuserių ir kompozitorių kūrybą, kalbinu jas. Mūsų dar nedaug, todėl tokios platformos gali įkvėpti ir padraštinti moteris aktyviau reikštis muzikoje.

– Prie kokio žanro norėtum prisiliesti ateityje? Su kuo norėtum bendradarbiauti?

– Yra tikrai nemažai prodiuserių ir atlikėjų, su kuriais norėčiau padirbėti. Tarp jų – Sega Bodega, Arca, Grimes, DJ Koze, Marina Herlop, Koreless, Skrillex ir daugelis kitų.

– Tavo kūryboje girdime tiek Islandijos, tiek lietuviškumo motyvų. Kuo tau svarbūs folkloro elementai?

– Man natūralu dainuoti atviro balso nustatymu, o liaudies motyvai, atrodo, užkoduoti mano genuose. Specialiai jų nesistengiu naudoti – kuriu tai, ką jaučia mano kūnas. Sutartinės žavi nuo seno, ypač jų disonansiniai sekundiniai sąskambiai. Harmonizuoti ir sluoksniuoti balsus man yra malonumas – šiuos elementus plačiai naudoju savo kūryboje.

– Dabar vis daugiau kūrėjų naudoja folkloro elementus, kuria lietuvių kalba... Ką apie tai manai?

– Mūsų savitumas slypi liaudies muzikoje. Įtraukdami jos motyvus į šiuolaikinę kūrybą, galime išsiskirti pasaulyje ir parodyti savo kultūrą. Man patinka, kai atlikėjai įpina savitų dermių, balso nustatymo ypatybių – tai ne tik praturtina muziką, bet ir žadina klausytojų smalsumą.

– Dalyvavai „Primavera Sound“ ir „Iceland Airwaves“. Ką davė šie festivaliai?

– Dalyvavimas tokiuose festivaliuose kaip „Primavera Sound“ ar „Iceland Airwaves“ buvo svarbus etapas ne tik kaip menininkei, bet ir kaip mažos, bet labai kūrybingos šalies atstovei. Galėjau ne tik pristatyti savo muziką platesnei auditorijai, bet ir susipažinti su kitais muzikos profesionalais ir kūrėjais iš įvairių šalių. Be to, išmokau daug naujo apie pačią industriją – kaip ji veikia, kokie procesai svarbūs, kas tikrai praplečia akiratį.

Lietuvoje daug talentingų ir originalių kūrėjų, galinčių sudominti tarptautinę auditoriją, tačiau vis dar trūksta nuoseklaus idirbio eksporto srityje – dažnai stojame žinių ir patirties, kaip tai daryti efektyviai. Užsienio profesionalai, lankydamiesi mūsų renginiuose, stebisi scenos įvairove.

Man svarbu būti ten, kur vyksta veiksmas, – pažinti žmones, dalytis savo kūryba. Tikiu, kad su laiku alternatyvi Lietuvos scena atras savo vietą pasaulyje.

– Kokios svajonės ir artimiausi planai?

– Svajonių ir planų daug – šiuo metu dirbu prie naujo albumo, laukia ypatingi darbai su kitais kūrėjais. Šią vasarą bus koncertų Lietuvoje, Vokietijoje ir Islandijoje. Norisi dalytis patirtimi – jei yra jaunų kūrėjų, kuriems įdomu, kviečiu susisiekti. Galime pasikalbėti ir pažiūrėti, kaip galėčiau padėti.

ŽANA KADYROVA:

KARAS – LABAI SVARBUS LŪŽIO TAŠKAS, KURIS MANYJE DAUG KĄ PAKEITĖ

Kalbino Tomas Ivanauskas

Žana Kadyrova (gim. 1981 m. Brovaruose, Ukrainoje) – viena žymiausių šiuolaikinių ukrainiečių menininkių, dirbanti instaliacijų, skulptūros, fotografijos ir performanso srityse. Savo kūryboje ji dažnai nagrinėja socialines, politines ir urbanistines temas. Su Žana kalbėjomės jos studijoje Kyjive. Vienas iš mūsų pokalbyje aptariamų jos kūrinių – „Palianytsia“ (akmeninis duonos kepalas) šiuo metu eksponuojamas Panevėžyje, „Stasys Museum“ vykstančioje parodoje „Ir vėjas mus nuneš“. Su kitu svarbiu meno kūriniu – „Instrumentas“, kuris taip pat bus aptartas, birželio 14–15 d. Lvivo geležinkelio stotyje gros vienas žymiausių jaunųjų Lietuvos vargonininkų Benas Jonušas. Susipažinti išsamiau su jos kūryba galite puslapyje www.kadyrova.com.

– Žana, prisistatyk lietuvių skaitytojams. Kas tu esi?

– Gyvenu ir dirbu Kyjive. Per šiuos pastaruosius trejus rusijos karo prieš Ukrainą metus kartais išvažiuoju į savo parodų pristatymus, bet neilgam – nuolat grįžtu. Esu menininkė, kuriu šiuolaikinį meną. Mano kūriniai susiję su tuo, kas dabar vyksta Ukrainoje. Kuriu iš medžiagų, kurias randu aplink save. Tai dažniausiai yra rusijos karinės agresijos įrodymai. Savanoriauju, važiuoju į įvairias pafrontės zonas. Iš ten dažnai grįžtu su kitų kūrinių idėjomis. Tiesa, prasidėjus karui, tris mėnesius buvau už Kyjivo ribų. Nuvežusi mamą ir seserį į Vokietiją, išvykau į Užkarpate, kur su dviem draugais apsistoju kaimo namelyje. Ten gimė keli svarbūs projektai. Vienas iš jų – „Palianytsia“ (liet. *duonos kepalas*). Tai pirmas projektas, kurį pradėjau vykdyti prasidėjus plataus masto karui.

– Apie šį projektą pakalbėsime, bet dar papasakok, kaip tavo gyvenimas ir kūryba atrodė iki karo?

– Karas – labai svarbus lūžio taškas, kuris manyje daug ką pakeitė. Iki karo daug dirbau monumentaliosios skulptūros, intervencijų į viešąsias erdves srityse, prie laikinųjų projektų. Man patiko važiuoti į kitus miestus, šalis, ten surasti kokią nors įdomią vietinę istoriją, kalbėtis su vietos žmonėmis ir kurti projektus tiesiog vietoje. Nekaupti jokios medžiagos – dažniausiai tai buvo vietoje rastos arba sukurtos medžiagos. Tokie projektai, kai menas išeina iš galerijų ar muziejų erdvės, man patiko labiausiai. Kontekstiniai projektai, kurie sukuria ar išlaiko ryšius su vietos erdve. Taip buvo iki karo.

– Paminėjai, kad per šiuos pastaruosius trejus metus niekur ilgam iš Ukrainos nebuvai išvykusi. Ar taip elgiesi todėl, kad visada laikytum pirštą ant pulso?

– Taip, nes aš kuriu šia tema. Noriu viską matyti savo akimis, išgyventi su tais žmonėmis, kurie čia gyvena. Kai išvykstu ilgiau nei savaitei, pradedu jausti atstumą. Kai grįžtu, jaučiuosi taip, tarsi patirčiau turbulenciją nusileidimo metu. Tai-

Negino Alladino nuotr.

kiame pasaulyje greitai pripranti prie gero. Man nepatinka, kad kitose šalyse nuolat turiu kalbėti apie Ukrainą. Pristatymų metu aš net nekalbu apie iškaričius savo kūrinius, o maksimaliai koncentruojuosi į tai, kas tiems kraštams suteikia geriausią informaciją apie dabartinę situaciją. Kad ir kaip būtų keista, per tas retas ir trumpas išvykas vis vien priprantu prie taikaus gyvenimo ir grįžusi jaučiu skirtumą. Kai esu čia, kai čia dirbu, jaučiuosi daug komfortiškiau, nes esu kartu su visais žmonėmis, čia mūsų bendra patirtis, pratęsiama mano kūriniuose.

– **Tau tai kūrybos maistas.**

– Kuriu jau daugiau kaip dvidešimt metų. Iki pandemijos ir karo turėjau įvairiausių patirčių, rezidencijų ir negaliu pasakyti, kad ten buvau labai laiminga. Buvo gerų, blogų, daugiau ar mažiau naudingų. Jos visos man kažką davė, bet aš vėl važiuoju į rezidencijas tik tada, kai čia baigsis karas. Kai nesijaudinsiu dėl mamos, kuri taip pat sugrįžo iš Vokietijos. Kai nesilgėsiu draugų, nes žinosiu, kad jiems viskas gerai ir jie taip pat gali išvykti, kur nori. Juk mūsų vyrai dabar negali išvykti iš šalies. Dėl to aš noriu būti čia. Mes visi, kurie likome Ukrainoje, priėmėme tokį sprendimą. Aš esu viena iš jų.

– **Kodėl mama sugrįžo?**

– Tikriausiai dėl tos pačios priežasties. Vokietijoje pirmiausia yra kalbos barjeras. Mamai daugiau kaip 70 metų. Jai jau sunku mokytis; nors mokykloje mokėsi vokiečių kalbą, bet nieko neatsimena. Nors ji ten ir buvo ne viena – su kita dukra, savo seserimi ir drauge, bet vis vien tai nebuvo visavertis gyvenimas. Kita kultūra – juk Vokietija gana griežta šalis, o mūsų žmonėms patinka mažiau suvaržymų gyvenime.

– **Reikėjo važiuoti į Lietuvą.**

– Vokietijoje dirbo jos sesers vyras. Kai prasidėjo karas, viskas įvyko labai greitai ir emociškai – susikrovėme ir išvažiavome. Kyjive buvo sunku. Su mama ir seserimi gyvenome skirtingose Kyjivo vietose, visą laiką – daug nervų. Kai tik jas išvežiau, pradėjau galvoti apie kūrybą. Ką daryti, kai neturiu studijos, medžiagų? Vadinasi, reikia kurti ką nors iš paprastų medžiagų, primityviomis sąlygomis, ir pardavinėti internete.

– **Paminėjai draugus. Kiek iš jų kariaujančių ar, deja, jau žuvusių?**

– Iš artimų draugų jau keturi yra žuvę.

– **Jie – menininkai?**

– Taip. Vienas, tiesa, ne visai menininkas, bet visada buvo šalia. Jis buvo keliautojas, apkeliavęs beveik visą pasaulį. Jam atminti aš nešioju apyrankę. Jo žmona man padovanojo ir visada ją atsimenu, nes tai buvo nuostabus žmogus. Kiti trys buvo menininkai. Šiuo metu kovojančių yra daug. Mobilizacija vis dar vyksta. Kai kurie po trejų metų savanoriaavimo eina kovoti, kitus suima tiesiog gatvėje. Sakyčiau, kad dabar yra apie dvidešimt aktyviai kovojančių draugų. Tarp jų yra garso režisierių, barmenų, naktinių klubų darbuotojų – tai profesijos, kurios mums primena laimingą praeitį.

– **Kaip žiūri į tuos, kurie emigravo ir negrįžo kovoti?**

– Aš nė vieno neteisiu. Manau, kad kiekvienas renkasi savo kelią. Jei

Tomo Ivanausko nuotr.

IR ČIA JAU MŪSŲ PERGALĖ, JEI MES IR TOLIAU KURIAME NAUJĄ, ŠIUOLAIKINĘ UKRAINOS KULTŪRĄ, KURI LABAI SKIRIASI TIEK NUO RUSIŠKOS, TIEK NUO BET KOKIOS KITOS.

žmogus čia nesijautė gerai ir išvyko, tai geriau tegu būna ten, nei čia eina iš proto. Kai kurie iš jų kitose šalyse gavo stipendijas, rezidencijas ar kitokią paramą. Jie vis vien lieka ukrainiečiai, jie galvoja apie Ukrainą ir gal vieną dieną sugrįš. Manau, kad šiuolaikinė Ukrainos kultūra dėl to tik laimi. Juk ją ir toliau kuria, nesvarbu, kur. Tie žmonės užaugo čia. Taip, tarp mūsų dabar yra atstumas, bet jie yra tarsi ukrainietiškos kultūros salelės. Mūsų priešas nuolat kalba, kad ukrainietiškos kultūros nėra. Ir čia jau mūsų pergalė, jei mes ir toliau kuriame naują, šiuolaikinę Ukrainos kultūrą, kuri labai skiriasi tiek nuo rusiškos, tiek nuo bet kokios kitos. Man dabar labai patogu, nes kad ir kur nuvažiuotum, visur yra saviškių ir niekada nesijauti vienas. Deja, tai ne iš gero gyvenimo, bet yra taip, kaip yra.

– **Tačiau yra konfliktas tarp likusių ir išvykusių?**

– Yra. Distancija didėja. Mes sakome, kad mūsų nesupranta Vakaruose, bet mūsų jau nebesupranta ir savi žmonės. Mūsų

patirtys skiriasi. Mes juk irgi nesuprantame japonų ar kitų kultūrų. Kiekviena kultūra turi savų patirčių. Mūsų žmonės Vakaruose – su sava istorija. Tai pabėgėlių istorija. Tačiau ji yra dalis mūsų visuomenės istorijos. Visų pirma, daug žmonių sugrįžo, o kai kurie neplanuoja sugrįžti, bet tai vis tiek esame mes. Tai, kad yra distancija, kad yra konfliktai, – normalu. Gaila tų, kurie kariauja, kurie praranda savo artimuosius. Jie labai emociškai pavargę ir jau nebegali jausti empatijos išvykusiems. Nors pabėgėlių gyvenimas irgi nėra labai laimingas. Tačiau tie, kurie patyrė sunkias karo žaizdas, negali suprasti žmonių su mažesnėmis žaizdomis. Jų agresija atsisuka prieš pabėgėlius. Manau, kad tai neteisinga. Mes turime visi laikytis kartu, stengtis, kad tie žmonės sugrįžtų ir įdėtų savo indelį į mūsų šalies ateitį. Turime būti vienas kitam tolerantiški, nes kartu mes stipresni. Negalime pradėti kariauti tarpusavyje. Turime bendrą priešą. Juk dėl to prieš mūsų žmonės išvyko. Gaila, niekas nesistengia galvoti apie tai, kas mums geriau. Labai lengva kažką išmesti, sukelti neapykantos bangą ir mes pradėdame vienas kitą graužti. Tai, deja, labai neproduktyvu dėl mūsų šalies ateities. Tačiau taip yra, nes pas mus labai daug traumotų žmonių. Tai žmonės, kurie pereina sunkiausius išbandymus fronte. Jie mato karo žiaurumus – traumas, mirtį, griuvėsius. Juk iš-tisi miestai nušluoti nuo žemės paviršiaus, nors juose dar neseniai vyko gyvenimas. Deja, šios žaizdos taip paprastai neužgyja. Pas mus dabar labai daug ligonių, bet labai mažai gydytojų psichologų. Dėl to atsiranda tokių agresyvių pasisakymų, kaltinimų.

Elos Bialkowskos nuotr.

DABAR DAUGIAUSIA PINIGŲ SKIRIU KARIAUJANTIEMS MENININKAMS IR MENININKĖMS. ŽMONĖMS, KURIE IKI KARO SU GINKLAIS NETURĖJO NIEKO BENDRO, O JAM PRASIDĖJUS, IŠĖJO Į FRONTĄ IR JŲ DĖKA AŠ GALIU TOLIAU KURTI.

giau nei 0,5 mln. eurų. Tai jau daugiau ne meno, o humanitarinis projektas. Visi surinkti pinigai už parduotus duonos kepalus skiriami Ukrainos gynbai. Dabar daugiausia pinigų skiriu kariaujantiems menininkams ir menininkėms. Žmonėms, kurie iki karo su ginklais neturėjo nieko bendro, o jam prasidėjus, išėjo į frontą ir jų dėka aš galiu toliau kurti. Pirmą kartą tą duonos kepalą parodėme kaimo namelyje, kur gyvenome prasidėjus karui. Nufotografavome, įkėlėme į internetą ir labai greitai nuotrauka pradėjo keliauti po pasaulį. Dabar jau įvyko beveik 70 įvairių parodų įvairiose pasaulio šalyse iki Indijos, Kolumbijos, Japonijos, Tailando, Taivano ir kt.

– Lietuvoje duona turi tą pačią simboliką kaip ir Ukrainoje. Reikia pasakyti, kad ir mūsų muziejai jos išsigyto.
– Taip. Jums taip pat reikia jos turėti, kad okupantai neateitų. Aš visada pabrėžiu, kad tai nėra tik meno kūrinys, tai parama Ukrainos gynėjams, kurie iki karo buvo paprasti civiliai žmonės, o dabar kovoja už mūsų laisvę ir vertybes.

– Antras tavo paminėtas projektas yra „Instrumentas“, kuriuo kitą savaitę gros ir lietuvių vargonininkas.

◀ – Ar šioje situacijoje gali padėti menas?

– Tikiuosi, kad gali. Visgi menas veikia emociniu lygmeniu. Ir emocija, kai ką nors kuri ar dalyvauji kūrybos procese, gali gydyti. Pateiksiu pavyzdį. Šiuo metu Lvivo geležinkelio stotyje stovi mano kūrinys „Instrumentas“. Tai vargonai, kurių vamzdžių dalys pagamintos iš raketų, surinktų po rusų atakų Kyjivo apskrityje. Šie vargonai, be to, kad yra muzikos instrumentas, dar turi ir reabilitacijos funkciją. Rengėme meistriskumo užsiėmimus reabilitacijos centro „Unbroken“ veteranams. Kvietėme profesionalių muzikantų, kurie grojo, pasakojo vargonų istoriją, apie jų sandarą, leidome veteranams pagroti. Vargonai – toks instrumentas, kur yra tiek rankų, tiek kojų klaviatūra. Taigi, jei tu netekęs rankos, gali mėginti groti kojomis, turi judėti visu kūnu. Vargonai išpūdingai skamba ir visa tai kuria teigiamą emociją. Visa ši akcija – bendravimas, grojimas, garsai – visiškai naujas langas veteranams, kurio anksčiau jie nebuvo atvėrę.

Beveik visuose karių reabilitacijos centruose yra įrengtos kūrybos klasės – keramikos, tekstilės, tapybos ir jos gana populiarios. Veteranai kuria tokius kūrinius, kad aš buvau labai nustebusi. Būtent šis kūrimo procesas ir rezultatas teikia viltį ir norą gyventi. Vieną dieną Kyjive susitikau gydytoją, kurį pažinojau iš „Unbroken“ reabilitacijos centro, ir jis man ėmė pasakoti, kaip permastė savo kaip gydytojo praktiką. Sako – niekada negalvojau, kad kūryba gali taip stipriai veikti. Mūsų apie tai nemokė ir tik per savo praktiką mes įgijome šių įgūdžių ir suvokimą. Vienas iš veteranų, kuris ateidavo į vargonų koncertus, prieš karą buvo didžėjus. Tačiau po stiprios kontūzijos nenorėjo daugiau nei groti, nei apskritai būti tarp žmonių. Po šių koncertų jis vėl pradėjo groti.

– Jau paminėjai du savo projektus – „Palianytsia“ ir „Instrumentas“. Gali išsamiau apie juos papasakoti?

– Prasidėjus karui, išvis nenorėjau kurti. Maniau, kad karo metu menas visai nereikalingas. Tačiau tai greitai pasikeitė, kai įgyvendinau ir pirmą kartą parodžiau projektą „Palianytsia“. Tai duonos kepalai iš akmens. Karo pradžioje kontrolės postuose, kad atpažintų diversantus, liepdavo ištarti šį žodį. *Ruskiai* jo negalėdavo ištarti, sakydavo – *polunytsia*. Tai reiškia braškę ir jei tu nesi ukrainietis, šio skirtumo nepajusi. Arba labai jausdavosi akcentas. Kadangi per tris dienas mūsų užkariauti nepavyko, šis žodis per tam tikrą laiką tapo

Vitalijaus Ukhovo nuotr.

Sergeijaus Illino nuotr.

mūsų pasipriešinimo simboliu. Ukrainiečių tradicijoje visus svečius sutinka su duona. Ji taip pat svarbi vestuvėse, kai tėvai duonos kepalą perduoda jaunavedžiams ir pan. Tai mūsų *welcome bread*. Mano akmeninė duona – ne *welcome bread*. Tai duona, į kurią okupantas turi nusiūžti dantis ar jį turi nukristi jam ant kojos ir sulaužyti pirštus. Čia jo niekas nelaukia.

– Žinau, kad tos akmeninės duonos galima išsigyti.

– Taip. 1 g kainuoja 1 eurą. Kaina priklauso nuo svorio. Jau dvylika muziejų yra jos nusipirkę savo kolekcijoms. Kai kurie pirko visą stalą su kelių kepalų kompozicija. Šie akmeniniai duonos kepalai per trejus metus jau surinko gana solidžią sumą paramai.

– Kiek?

– Kai pastarąjį kartą skaičiavome praėjusių metų gale, tai buvo daugiau nei 420 tūkst. eurų. Dabar tikrai yra dau-

– Taip. Šiuo metu kiekvieną savaitę Lvivo geležinkelio stotyje vyksta įvairių koncertų, performansų. „Instrumentas“ pirmiausia buvo parodytas Venecijos bienalėje, bet jį eksponuotartautinės meno parodos kontekste yra viena, o tai, kad šiuo metu jis stovi Lvivo geležinkelio stotyje, kad vyksta koncertai, – visai kas kita. Lvivo geležinkelio stotis – tarsi Ukrainos arterija. Per ją pereina daugybė žmonių – iš skirtingų miestų, skirtingų likimų, kariai, pabėgėliai, mamos su vaikais, – tai ypatinga vieta ir labai stipri patirtis.

– Kokius kitus svarbius savo projektus išskirtum?

– Man labiausiai patinka projektai, kuriais užsiimu dabar. Todėl paminėsiu dar vieną, kuris bus pristatytas rugpjūtį Helsinkyje Ukrainos nepriklausomybės dienos proga. Prie šio projekto dirbu šiek tiek daugiau nei pusantrų metų. Tai projektas apie Kachovkos vandens saugyklos istoriją. Ne tik apie užtvankos su-

sprogdinimą, bet ir apie tai, kas ten buvo prieš ir kas yra dabar. Kaip jos vietoje auga didžiausias Europoje jaunas miškas. Šis projektas ir vadinasi „Miškas“.

Dar vienas svarbus projektas, kurį pradėjau 2022 m., vadinasi „Refugee“. Grįžusi į Kyjivą, ėmiau važinėti po deokupuotas Kyjivo srities teritorijas, vėliau – po Charkivo, Chersono ir kt. Savanoriavau Kupjansko rajone ir viename sugriautame medicinos centre pamačiau nuo palangių nukritusias gėles. Langai išsprogdinti, gėlės nukritusios, kai kurios apdegusios, vazonėliai sudužę. Man labai jų pagailo, dokumentavau interjerus ir susirinkau tas gėles. Taip pat surinkau gėles iš sugriautos mokyklos Kyjivo rajone, iš bibliotekų Chersone ir Pakrovske, iš vaikų ligoninės Kyjive. Taip rinkau augalus ir dokumentavau vietas, kuriose jie nukentėjo. Šią dokumentaciją ir pačius augalus rodo savo parodose. Gėles susodinau ne į atskirus vazonėlius, o į bendrus, kad tarp jų atsirastų ryšys ir empatija vienas kitam. To siekiu ir iš žiūrovų. Jie pradžioje galvoja – vargšai augalėliai, nes kai kurie apdege, pažeisti, tačiau tikiuosi, kad kita mintis turėtų būti – o kaipgi žmonės, kurie anksčiau šiuos augalus prižiūrėjo? Koks jų likimas? Per dvejus metus gėlės labai suvešėjo ir tikrai neblogai jaučiasi mano sode.

Tekstas ir nuotraukos Tomo Ivanausko

Šeštąjį laišką iš Ukrainos rašau šešto mėnesio šeštą dieną po labai triukšmingos nakties Kyjive. Ruskiai paleido 452 dronus, šešias balistines raketas, 36 sparnuotąsias raketas ir vieną antiradiolokacinę raketą. Miestas pokšėjo kaip naujametę naktį, tik nesigirdėjo džiaugsmingų šūksnių – buvo mirtina tyla ir susitelkimas. Atrodė, visas Kyjivas nuščiuvo, sulindo į slėptuves ir laukė, kuo visa tai baigsis. Viskas tęsėsi iki ketvirtos valandos ryto, o prašvitus pasimatė juodi dūmai iš tų vietų, kur buvo pataikyta. Taip ruskiai keršijo už sėkmingą ukrainiečių ataką. Kerštas nepavyko, nes joks kerštas negali pavykti. Dar niekada neapykanta nėra laimėjusi prieš meilę ar antikultūrą – prieš kultūrą.

[Redacted text block]

ŠEŠTASIS LAIŠKAS APIE NAKTĮ KYJIVE, KULTŪRĄ IR ANTIKULTŪRĄ

Taip – antikultūra. Tegu kas tik nori kalba apie aukštą rusijos kultūrą, bet jos ten išvis nėra. Atskiri menininkai nėra kultūra. Tai tik išimtis iš taisyklės. Juk ir pačioje šiurkščiausioje dykumoje yra šioji tokia gyvybė. Tačiau šie gležni gyvybės daigeliai neturėjo praktiškai jokios įtakos rusijos vargo liaudžiai. Neįdiegė juose nei krislelio kultūros. Jų gyvenimuose – tik įsišaknijęs piktžoliskas siekis egzistuoti. Kaip pasakė viena Tbilisyje sutikta rusė, „mūsų niekas neišmokė gyventi, mus išmokė išgyventi“.

Ukrainos kultūros įvairovė, įtaiga ir stiprybė mane stebina kas dieną. Štai kad ir bičiulio Domanto Razausko man pamėtėtas nuostabus ukrainiečių atlikėjų Heinali ir Andrianos albumas „Гільдегарда“. Būtina pasieškokite jo platformose, o platformoje „Bandcamp“ galima įsigyti ir paklausti dar ir *bonus track*, kuris, kaip pasakė D. Razauskas, yra visiškai *damušantis*.

Praėjusį savaitgalį Kyjive vyko didžiulis knygų festivalis „Knygų arsenalas“. Siūmetė jo tema – „Viskas yra vertimas“. Jo metu kartu su poetu Laurynu Katkumi dalyvavome diskusijoje ir pasakojome, ką ukrainiečiams svarbu žinoti apie Lietuvos kultūrą. Mano manymu, svarbiausia yra žinoti, kad Lietuvos kultūra Ukrainą labai stipriai palaiko. Visa kita – tik detalės, kaip dainavo popscenos klasikės. Įspūdžius iš Kyjivo knygų mugės galite pasiskaityti leidyklos „Lapas“ vadovės straipsnyje „Kaip atrodo

kultūra, kai šalyje karas? Refleksijos po Kyjivo knygų mugės“.

Kad patvirtinčiau žodžius, jog Lietuvos kultūra Ukrainą palaiko, paminėsiu kelėtą įdomiausių šio mėnesio kultūrinių įvykių Ukrainoje, kuriuose dalyvauja mūsų kūrėjai.

Kyjive vyksta dokumentinio kino festivalis „Docudays UA“, kuriame du kartus bus parodytas puikus Giedrės Beinoriūtės filmas „Sacrum ir Profanum Pievėnuose“. Giedrė atvyko į Kyjivą ir jau pirmąją naktį buvo sutikta sirenomis ir priversta ją praleisti viešbučio

slėptuvėje. Joje, beje, nebuvo jau taip blogai – ten buvo lovos ir nesigirdėjo jokių sprogdimų garsų. Džiaugiuosi dėl jos. Filmą dalyvauja konkursinėje programoje, linkiu ir sėkmės, ne tik aštrių įspūdžių.

Birželio 14–15 d., į Lvivą atvyksta vienas žymiausių jaunųjų Lietuvos vargoininkų Benas Jonušas. Jis surengs du koncertus Lvivo geležinkelio stotyje, kur stovi ukrainiečių menininkės Žanos Kadyrovos sukurti vargonai, dekoruoti raketų nuolaužomis. Apie tai ir apie kitus Žanos kūrinius skaitykite interviu. Šlovė kultūrai ir šlovė Ukrainai!

– Kiek jų turi?

– Apie 60. Jos pabuvojo Miunchene, Nacionalsocializmo istorijos dokumentacijos centre. Tai labai svarbi, ne meninė, o istorinė institucija. Man labai svarbu buvo ten parodyti šį projektą, nes rusija dabar daro tą patį. Gėlės aplankė ir daug kitų muziejų, bet man dabar jų labai gaila, nes jos grįžta aplaužytos. Aš kiekvieną jų pažįstu. Kai kurie ekspozicijų darbininkai gana brutaliai su jomis elgiasi. Jos grįžta nepalaistytos, nulaužytomis lapais, todėl jau nebeoriu jų išleisti į gastroles.

– Kaip simboliška, kad tu jas išgelbėjai nuo karo, bet negali apsaugoti nuo negraubių darbuotojų.

– Na, taip. Aišku, ne visos, tik kai kurios nukencia. Taip ir su mūsų pabėgėliais. Jie išsigelbėjo nuo karo, išvažiavo į kitus kraštus tikėdamiesi geresnio gyvenimo, o sugrįžta tiek tiek sužaloti.

Rašė dr. Kristina Stankevičiūtė
(VILNIUS TECH)

Kvietimas į renginį Čiurlionio tematika socialiniuose tinkluose šmėžuoja jau kuris laikas, tačiau didelio dėmesio į jį nekreipiu – šiemet, 150-ųjų Mikalojaus Konstantino gimimo metinių proga, apie jį kalbama visur ir visomis priemonėmis (tuoj šaldytuvą atidarius išlįs koks Čiurlionio paminėjimo renginys – šiepiuosi išvydusi dar vieną iškiliojo mūsų menininko portreto variantą interneto platybėse). Vis dėlto, pačiai sau netikėtai, gegužės 15 d. atsiduriu prekybos centro CUP penktame aukšte, kur vyksta tarpdisciplininio meno projekto „Čiurlionio pasaulis“ paroda.

MADA ČIURLIONIO PASAULYJE

Kolekcija „Čiurlionio mylimos“ kviečia žiūrovus į susitikimą su Čiurlionių mylėjusiomis moterimis – motina Adele, žmona Sofija (meiliai menininko vadinta Zosele), dukrele Danute (su kuria ligos iškamutas kūrėjas nebesusitiko – mirė netrukus po jos gimimo), seserimis Juze, Jadvyga, Valerija ir jaunėle Honorata. Moterys, kurios, pasak J. Talaikytės, tapo „gyvąja įkvėpimo versme“.

„Šie mados eskizai – ne tik apie praeitį, bet ir apie meilės šviesą, jos šešėlius, apie tylą, kurioje gimsta jautriausi jausmai. Praeitį vaizduoju kaip miglotą tiulio uždaugą, pro kurią skverbiasi šviesa, kaip sapną, sklendantį tarp realybės ir vaizduotės. Kaip audeklai, audžiami iš kartos į kartą, taip ir šios moterys subtiliai audė savo gyvenimo istorijas ir širdies jausmų nėrinį būdamos šalia geniaus kūrėjo, kuris joms visada buvo tiesiog Kastukas. Tai mano asmeninis bandymas jautriai prisiliesti prie Čiurlionio artimiausių“, – taip mini kolekciją iš tiulio, lino, drobės ir vašelių nertų servetėlių pristato VDA profesorė J. Talaikytė.

MADOS DIZAINO PRADŽIAMOKSLIO OBJEKTAI

24 laišakai Čiurlioniui pateikiami studentų perkurtų marškinių dizainu. Visą semestrą jie skaitė Čiurlionio tekstus – laiškus Sofijai ar kitus ir, pasirinkę patikusias idėjas ar citatas, jas interpretavo savo darbais. Juodos ir baltos spalvų estetikos pasirinkimą lėmė, ko gero, ne tik jos klasikinio universalumo reikšmė – juoda ir balta yra ir muzikos užrašymo spalvos (beje, natų ir penklinės motyvas naudojamas keliose marškinių interpretacijose), ir rašto (ir, žinoma, ranka rašyto laiško) motyvas apskritai.

Laimono Čiūnio nuotr.

Pirmaisiai į akis krinta įspūdingi (gal net įspūdingiausi) balti marškiniai, dekoruoti baltais tarsi iš popieriaus išlankstytais laiveliais ir apraizgyti blizgančia metaline viela; tada dėmesį patraukia juodas drabužis skirtingomis rankovėmis – viena jų žaižaruoja sidabro dulkėmis tarsi kokio grafitinio rojaus paukščio plunksnos. „Nebedaug trūksta iki Paryžiaus“, pagalvoju, – juk ką tik rašiau apie mados parodą Luvre, ir štai vėl, tik šįkart Vilniuje.

„Laiškai Čiurlioniui“ – Vilniaus dailės akademijos (VDA) Mados dizaino katedros studentų darbai, įkvėpti kūrėjo gyvenimo ir asmenybės. Jie eksponuojami kartu su parodos idėjos autorės ir kuratorės, VDA profesorės Jolantos Talaikytės mini kolekcija „Čiurlionio mylimos“ ir vaikų mados studijos „Madelé“ vizualiniais eksperimentais. „Mūsų projektas – ne tik puiki galimybė pažinti, galbūt iš naujo atrasti pakylėtą Čiurlionio šviesos pasaulį, susiburti įvairioms meninėms veikloms nuo didelio iki mažo, bet ir įkvėpiantys impulsai atskleisti kūrybiškumą ir jo pasisemti, pasidalyti ypatingomis akimirkomis, patyrimais, emocijomis“, – rašoma J. Talaikytės projektą pristatančiame spaudos pranešime.

Kristinos Stankevičiūtės nuotr.

Marškiniai tikriausiai yra mados dizaino pradžiamokslis, pats paprasčiausias ir kartu universaliausias drabužis, balta drobė, kurioje kūrėjas turi visišką fantazijos laisvę, ribojamą tik pradinės gaminių formos, nes, laikantis aktualios tvarumo idėjos, marškiniai projektui buvo ne siuvami naujai, o gaminami iš buvusių (žinoma, tvarumas studentų darbams aktualus ir taupumo prasme). Studentė Kotryna net paaukavo savo darbinis marškinius – juos gavo dovanų iš senelio ir naudoja kaip darbo drabužį kūrybos procesų akademijoje metu (todėl ant jų – dėmės ir dažų pėdsakai).

Dėvėti tinkamų marškinių interpretacijų parodoje beveik tiek pat, kiek ir tam visai netinkamų meno objektų. Pavyzdžiui, Austėjos kurti marškiniai puikiai atrodo „scenoje“, tačiau juos apsirengti būtų sunkoka, mat autorė juos pagamino lydymo būdu, žiebtuvėliu išlydžiusi audinio raštą. Taikyti šią techniką Austėja sugalvojo perskaičiusi, kad S. Čiurlionienė visus savo laiškus, rašytus vyrui, sudegino. Taigi nenuostabu, kad tokią idėją iliustruojantis kūrinys – efemeriškas ir neskirtas praktiškai pritaikyti. „Didžiausias iššūkis buvo ne gaisro pavojus, o rasti sintetinius marškinius“, – sakė Austėja, mat dauguma parduodamų marškinių – medvilniniai, iš kurių sukurti norimo pavidalo drabužį būtų neįmanoma.

Dovydo ir Ledos sukurti marškiniai primena angelo sparnus – jaunieji kūrėjai sakė, kad taip norėjo išreikšti švelnumo ir šilumos emociją, kurią suteikia artimojo apkabinimas. Leva baltus marškinius dekoravo laužytais kompaktinių diskų gabalėliais, atkartodama ornamentą iš Čiurlionio laiško žmonai Sofijai. Ką jis atspindi, jau nepamenu, – kūrybos idėjų paaiškinimai nepateikti šalia darbų, tik buvo autorių pasakyti

žodžiu atidarymo metu ir nelabai išliko atmintyje. Galbūt to ir užtenka – juk esame, anot medijų filosofijos pradininko Marshallo McLuhano, „grafiniai žmonės“, tarsi medūzos plūduriuojantys dabartyje, neprisimenantys praeities ir nesirūpinantys ateitimi, besilenkiantys „akimirkos valdovui“. Galbūt svarbiau ne tai, ką autorius norėjo savo kūriniu pasakyti, o ką žiūrovas sugeba jame įžvelgti, – juk šioje parodoje marškiniai visų pirma yra meno kūrinys, taigi turėtų provokuoti mintis, emocijas, skatinti vaizduotę ir įkvėpti naujai pažvelgti į save ir savo santykį su pasauliu.

Tačiau, jei vis dėlto tokio įkvėpimo pagauti nuspėsite atnaujinti savo garderobą, irgi labai gerai: prie kiekvieno darbo nurodyta jo autoriaus pavardė, taigi, jei stilius ar dizainas patiko, galite ieškoti jaunųjų kūrėjų šiuolaikinėse informacijos priemonėse ir galbūt užsakyti panašų drabužį. Parodoje galite rinktis net 23 būsimų mados dizainerių paslaugas – tiek marškinius kūrusių studentų pavardžių suskaičiavau.

„GENIJUS NIEKADA NEKURIA VIENAS“

Įspūdingi ir vaikų mados studijos „Madelé“, kuriai vadovauja dizainerė Rūta Kvaščevičiūtė-Mikalauškė, koliažai. Juose taip pat vyrauja juodos ir baltos spalvų kontrastas, kurį pasitelkdami vaikai interpretavo Čiurlionio paveikslų vaizdinius. Fotogeniškausiai atrodo karūnos portretas, kurio autorė – devynmetė Evita. Klasikinis dizainas, gėlytės ir nėriniai – ko daugiau reikia tikrai karalienei?

Atidarymo ceremonija – studentiška ir šiek tiek chaotiška, tačiau su visais reikiama elementais: jauduliu, klegesiu, laimingos vadovės kalba, lakoniškais

jaunųjų kūrėjų pasisakymais ir net gyvu smuikininko pasirodymu. Ar tai Čiurlionio muzika, nepranešama, bet smuiko garsai puikiai įsilieja į parodos atmosferą. Kuratorė J. Talaikytė savo pristatyme akcentuoja, kad vienas parodos tikslų – kuo anksčiau pradėti mados dizaino studentų tiesioginį bendravimą su auditorija, tikintis, kad būtent jie taps jaunųjų kūrėjų klientais. Renginyje auditorijos daugumą sudaro draugai ir bendražygiai, susižavėjusios mamos ir kiek susinepatoginę (tikriau, mados nublokšti) tėčiai, žvelgiantys į jaunuosius genijus su pagarbiai besąlygišku palaikymu. Kaip tos Čiurlionio mylimos, kurios „tyliai skleidžia meilę, rūpestį ir globą“, nes „genijus niekada nekuria vienas – už kiekvieno jo žingsnio stovi tie, kurie jį nuoširdžiai mylėjo ir myli“, skaitau parodą pristatančiame tekste.

Ir netikėtai pro prekybos centro šurmulį, kepinų kvapus, pro ryškiai šviečiančias palubės lempas, jaunimo jaudulį ir kiekvieną atidarymą lydintį chaosą prasismelkia romantinės Čiurlionio pasaulio vizijos poezija, nuskaidrindama tą erzeliuojančią minią, jos dieną ir mano – o gal ir kitų dalyvių – sielas. Senovės graikai tai vadino žodžiu „katharsis“ – nuostabu, kad jį gali sukelti ir toks be galo medžiagiškas santykis su Čiurlionio kūryba kaip marškinių dizainas.

REKOMENDACIJA PUBLIKAI

Paroda skirta plačiajai publikai, nors griežtiems klasikinės kultūros gerbėjams galėtų pasirodyti kiek paviršutiniška, nelabai rimta ir kelianti klausimų, ar toks klasiko kūrybos subuitinimas apskritai tinkamas ir pagarbus.

Tačiau tokiems mados renginių entuziastams kaip aš projekto tarpdiscipliniškumas ir jaunimo kūrybos idėjų

GALBŪT SVARBIAU NE TAI, KĄ AUTORIUŠ NORĖJO SAVO KŪRINIŲ PASAKYTI, O KĄ ŽIŪROVAS SUGEBA JAME ĮŽVELGTI.

eksponavimas atrodo puiki kultūrinio įtraukimo praktika, svarbi ne tik dėl to, kad šiandien yra madinga. Ji suteikia jauniems žmonėms taip reikalingą moralinį palaikymą ir kūrybos laisvę. Studijų metai – turbūt vienintelis laikas, kai dizaineris gali fantazuoti ir kūrybiškai įgyvendinti beribį polėkio šėlsmą. Vėliau, pradėjus profesionalo kelią, fantaziją ima riboti klientų norai, poreikiai ir galimybės. Mums, plačiajai publikai, tokios parodos suteikia galimybę iš arčiau susipažinti su jaunaisiais menininkais ir jų darbais, išlaisvinti savo fantaziją, pasisemti kūrybiškumo ir tada žvaliau, įmančiau ar tiesiog smagiau keliauti per savo kasdienybę. Kalbant apie pagarbą klasikams, reikėtų nepamiršti, kad kultūra priklauso visiems, taigi kiekvienas kūrėjas kultūrinei temai interpretuoti naudoja sau geriausiai tinkantį būdą.

Beje, į mados parodų atidarymus verta eiti vien tik dėl jų dalyvių apdarų – pasižiūrėti, kaip save pateikia patys tikriausi madistai, t. y. mados kūrėjai.

+ +

Paroda nemokama, atvira visiems, penktame CUP aukšte ją rasite iki spalio 6 d. Ne visai Paryžius, bet labai verta apsilankyti, ir ne tik Čiurlionio gerbėjams!

+ +

Joanna Kuciel-Frydryszak „TARNAITĖS VISA KAM“

Iš lenkų kalbos vertė Irena Aleksaitė.
Kitos knygos, 2025

XIX a. pabaigos ir XX a. pirmosios pusės Lenkijoje ponų namuose dirbo apie 500 tūkst. tarnų, iš jų daugumą sudarė moterys. Apie jas ir yra šis pasakojimas. Autorė, pasitelkdama archyvinius šaltinius (tokius kaip darbo sutartys, straipsniai spaudoje, teismų bylų liudijimai), interviu, atsiminimus ir tautosakos nuotrupas, mezga daugiabalsį liudijimą apie neregimus moteris. Visas šis pasakojimas artimas ir mūsų kraštui, tad šios knygos skaitymas ir stebina, ir liūdina.

Stebina, nes niekada labiau nesusimąstydavau, koks nelengvas buvo tarnaičių gyvenimas. Ir net vidurinei klasei priklausiusios moterys (apie vyrus nėra nė kalbos) dažnai buvo visiškai priklausomos nuo kitų žmonių ir net pakankamai nedideliuose būstuose neišmanydavo, kaip tvarkytis, buitį buvo sudėtinga ir

Danguolė Butkienė „SODŲ AISTRA. SUBJEKTYVI SODŲ MENO ISTORIJA“

Aukso žuvys, 2025

Ši knyga maloniai nustebino, kadangi pagal profesiją biologės Danguolės Butkienės vardas man pirmiausia asocijavosi su mecenatyste, MO muziejaus įkūrimu. Perskaičius šį veikalą paaiškėjo, kad autorė moka kurti įtraukiantį, turiningą tekstą, jai nuširdžiai rūpi tai, apie ką rašo. Knygą galima skaityti kaip meno istoriją, kaip gidą apie išlikusius sodus, kuriuos dar galima aplankyti, galų gale, kaip įkvėpimą kuriant savo svajonių sodą.

Gausiai iliustruota, solidžios apimties knyga pasakoja nuo pradžių pradžios – senovės civilizacijų kurtų sodų – iki XIX a. sodų. Autorės žvilgsnis aprėpia ne tik Europos, bet ir Amerikos, Azijos žemynus. Aprašomos sodų kūrusių žmonių gyvenimo istorijos, platesni sodų atsiradimo kontekstai. Tai padeda suprasti paslėptas sodų prasmes, skirtingų kultūrų ir estetikų logiką. Tarkim, supažindina su japonų sausaisiais sodais, jų atsiradimo aplinkybėmis, kūrimo principais ir aktualumu šiandien.

Kitas svarbus šios knygos aspektas – gilinimasis į lietuviškas sodų kūrimo aktu-

rūpinimasis ja – varginantis. Net pažangieji visuomenės balsai, feministės, XX a. pradžioje apie tarnaites dar dažnai atsiliepdavo kaip apie daiktus, baltąsias verges: „Vidurinės klasės namų ponios užduotis – nei tvarkytis, nei gaminti, o prižiūrėti tarnus. Kartais sudėlioja valgiaraštį, kartais nuperka produktų, jei reikia, drabužių ar namų apyvokos daiktų. Apskritai maistą perka tarnaitė. Poniai ir taip pakanka darbo prižiūrėti tarnaitę, kam dar mokytis gaminti?“ (56 p.)

Nors cituojami dažniausiai ponų atsiliepimai apie tarnaites, korespondencija tarp ponų ir tarnų, autorė geba priartinti skaitytoją prie pačių veikėjų, kurios pačios dažniausiai nereflektuodavo savo patirčių. Apie tarnaites kalbama ne tik kaip apie aukas, bet ir tas, kurios nusikalsdavo – apvogdavo ar nužudydavo savo šeiminius, atskratydavo neplanuotais kūdikiais, būdavo seksualiai išnaudojamos ir išnaudodavo pačios (nors tai buvo ir labai reti atvejai, tačiau pasitaikydavo tarnaičių, kurios užsiimdavo pedofilija ir aprėsdavo lytiškai plintančiomis ligomis ponų vaikus).

Visgi autorė žvelgia empatiškai ir į tokius nusikaltimus, mėgindama svarstyti, kas jas prie to privedavo. Skaitydama šią knygą prisiminiau savo a. a. močiutės pasakojimą (dar iki Antrojo pasaulinio karo), kaip vaikystėje išėjo tarnauti pas ponus – apie tai daugiau beveik nieko nebeprasakojo, tačiau skaitant atrodė, kad iš dalies skaitau ir apie ją, apie save ir jus. Rekomenduoju.

alijas, sodų tipus, įtakas iš svetur, juos turėjusių ir kūrusių žmonių tarpusavio santykius. Autorė nevengia žvilgsnio į dabartinius istorinių sodų atkūrimo kontekstus, kaip antai, aistras dėl Sapiegu sodo atkūrimo projekto. Vienintelis šios storos, turiningos knygos trūkumas – skyriaus apie XX–XXI a. sodus nebuvimas. Apie juos, kaip supratau, autorė šiuo metu ir rašo.

Martina Vidaić „PATALINĖS BLAKĖS“

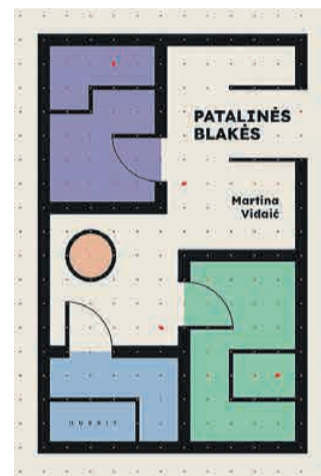
Iš kroatų kalbos vertė Julija Gulbinovič.
Hubris, 2025

Romanas „Patalinės blakės“ prieš keletą metų buvo išrinktas Europos literatūros prizo laimėtoju. Kroatų autorių mūsų literatūros kontekstuose nedaug, o šis kūrinys ypatingas savo psichogeografinėmis patirtimis, kai lankomos vietos tampa atminties, santykių ir savasties refleksijomis.

Kūrinys sudarytas iš vientiso teksto monolito, tarsi būtų išbertas vienu atsikvėpimu, be skyrių ar pastraipų. Romanas – laiškas draugei, kuriai pagrindinė veikėja architektė Gorana pasakoja savo intymius ir tamsius iš-

gyvenimus. Ji vieniša, savanoriškai atsiskyrusi nuo žmonių. Detalė po detalės atskleidžiama, kad veikėja išgyvena traumą. Autoavarijoje žuvo jos vyras, su kuriuo po netikėtos pažinties pabėgo iš architektų konferencijos ir spontaniškai susituokė. Ji nebeprisimena patikimų minučių iki avarijos, atrodo, tai ir kelia jai didžiausią nerimą, nes gilių jausmų, ilgesio ar meilės, refleksijoje apie vyrą nėra. Apskritai, tekste visą laiką tyro įtampa, atrodo, kad netrukus nutiks kas nors blogo, nors pasakojama lėtai, veikėjai besiblaškant savo bute, Zagrebo gatvėse ir gimtajame pajūrio miestelyje.

Kuo čia dėtos blakės? Jos, kaip ir kambarėje pasirodanti skruzdė, braunasi į pasakotojos asmeninę erdvę, saviškai jos daiktus (skruzdė pragrauzia skylę kelnaitėse) ir kūną (sukandžioja pirštus), yra neišnaikinamos kaip ir ją apsidusios neramios mintys. Tos mintys ir veja veikėją link galutinio taško, kai viskas galų gale išsprogsta. Man padarė įspūdį veikėjos šaltumas, ciniškumas ir uždurumas, dėl to jos atviras laiškas draugei, apie kurios likimą sužinosite tik knygos pabaigoje, atrodė kaip kelionė į asmenybės šerdį. Rekomenduoju emociškai sunkios, bet lengvai skaitomos literatūros mėgėjams.

Michel Houellebecq „SUNAIKINTI“

Iš prancūzų kalbos vertė Liucija Baranauskaitė-Černiuvienė.
Kitos knygos, 2025

Tik pradėjusi skaityti šį romaną (ir specialiai iš anksto apie jį plačiau nesidomėjusi) maniau, kad laukia daug veiksmo ir politikos. Romano laikas – 2027 m., kai Prancūzija ruošiasi prezidento rinkimams, įvyksta keistos teroristinės kibernetinės atakos, atrodo, kad laukia neįmintas detektyvas. Pagrindinis veikėjas beveik 50 metų Polio Rezonas dirba finansų ministro patarėju, jo santuoka praktiškai žlugusi (nors ir nesipyksta, su žmona gyvena atskiruose kambariuose, vienas apie kito gyvenimą sužino vien iš paliktų pakuočių šaldytuve arba skrajučių ant stalo), jis šimtą metų su niekuo nesimylėjo, o santykiai su šeima – komplikuoti. Tada veiksmas po truputį nuo politikos ima krypti į šeimos dramas. Šių įvykių katalizatorius – netikėta tėvo liga. Suparalyžuotas Polio tėvas anksčiau dirbo su įslaptintais failais, atrodo, kad tai dar vienas siūlas norint įminti paslaptingas atakas, tačiau nuo šios linijos tolstama ir ilgainiui autorius nuveda skaitytoją prie intymaus pasakojimo, kuris sukasi apie pagrindinio veikėjo Polio artimiausius žmones.

Neįprasta taip rašyti apie M. Houellebecq, bet šis romanas be galo šviesus ir kažkoks... raminantis? Žinoma, esama čia ir jam įprasto cinizmo, ypač kalbant apie vaikus, netikėtą savižudybę ar brolienės personažo bjaurumą. Polio sesuo – dora katalikė – romane vaizduojama praktiškai su šventosios aureole. Tai pasirodė neįprasta ir vis laukiau, kol išlįs paslėpta detalė ir pa-

vers jos personažą ne tokiu vienspalviu; galiausiai veikėjos portretą papildė tragikomiška scena su jos dukra.

Vykstant šeimos dramoms, fone tebetvyro juodi teroristų darbeliai ir spėlionės apie juos – tai katalikai ekstremistai, o gal kraštutinių pažiūrų ekoaktivistai? Šiame naratyve, kalbančiame apie politinį Prancūzijos foną, trūksta realijų iš Rusijos, tebevykstančio ar pasibaigusio karo Ukrainoje atgarsių. Tai nestebina, nes rašytojas žinomas dėl savo prieštarų vertinamų komentarų apie karą Ukrainoje. Be viso to, paskutiniame romane (rašytojas teigia, kad daugiau romanų neberašys) visa ko pabaigos jausmas giedras. Gal dėl to vis negalio prisiminti knygos pavadinimo – man jos turinys asocijuojasi su atradimais.

Marijus Gailius
„AUGUSTĖ GILYTĖ“

Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2025

Marijus Gailius savo naujame romane gilina į alternatyvios istorijos žanrą – kas būtų, jeigu istorija būtų pakrypusi kita linkme? Na, jei nebūtume atgavę nepriklausomybės, kaip atrodytų artima ateitis? Autorius sukuria pasaulį, kuriame 2032 m. gyvena šešiolikmetė Augustė Gilytė. Nuo romano pradžios aišku, kad pasakojime bus svarbūs filologiniai dalykai – merginos tėvas dirba su žodžiais, yra taikomosios literatūros valdybos redaktorius. Pirmoje dalyje pasakojama iš pirmojo asmens, Augustės, perspektyvos. Antroje pateikiamas intymus ir slaptas jos dienoraštis (toje santvarkoje draudžiama rašyti dienoraščius), o trečiojoje skaitome tardytojo ir kankinamos Augustės dialogą. Tad stebime psichologinę ir moralinę Augustės kelionę nuo paauglystės iki brandos, kai ji pakyla kovoti prieš sistemą ir siekia jai priešintis per kalbą. Kalba toje santvarkoje taip pat yra propagandos ginklas – valdžia uždraudžia prievaisius (autorius išmoningai žaidžia jų tekste atsisakydamas), nuolat atsiranda vartojamų įvairių draudžiamų žodžių. Augustė stoja į partizaninę kovą, paskatinta Kristijono,

Nijolė Marytė Šerniūtė
„JULIJONAS VILKAS“
Slinktys, 2025

Nijolės Marytės Šerniūtės, 30 metų gyvenančios JAV, vardas lietuvių literatūroje dar gana naujas. Autorė pradėjo publikuoti tik prieš dešimtmetį ir per tą laiką išleido gausų knygų derinį. Jos pirmasis romanas „Vilkų Kampo Eliza“ pelnė net dvi literatūrines premijas. „Julijonas Vilkas“ – minėtos knygos pagrindinių veikėjų provaikaitis. Taigi knygą galima skaityti kaip antrąją dalį (kiek žinau, netrukus turėti pasirodyti ir trečioji).

Kuo ši autorė įdomi? Ji moka tiksliai, su smulkiomis detalėmis aprašyti XIX–XX a. Klaipėdos krašto žmonių buitį, įterpti įvairių tam regionui būdingų tarmybių ir svetimybų. Šiame romane ji dar rašo ir apie tarpukario Kauną, Palangą – skaitant jaučiamas autorės siekis kuo tiksliau rekonstruoti aprašomą erdvę, istorinius įvykius.

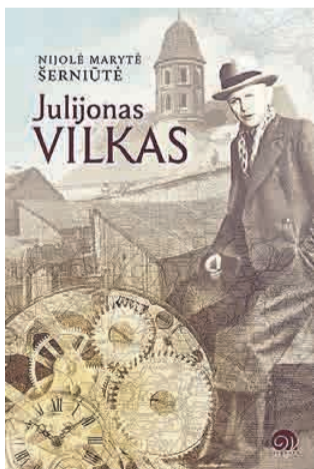
Visgi, skaitydama įvykių kupiną pasakojimą, kai kur susimąstydavau, kuo ši knyga skiriasi nuo panašiu laiku, kai vyksta romano veiksmas, parašytų knygų. Man pritrūko XXI a. rašytojos pers-

kuris yra vienas svarbiausių personažų, prisidedančių prie asmenybės pokyčių.

Autorius kūrybiškai perkuria sovietines klišes, sugalvoja naujų žodžių („rujai“, „sietis“ ir t. t.), čia išnyra tikros ir išgalvotos asmenybės, mėginama įsivaizduoti, kaip atrodo merdintis sovietmetis technologijų amžiuje. Veikėja gyvena tokioje liulančioje pelkėje, kurioje net ir pogrindyje, kaip kad vykdavo sovietmečiu, negimsta vertingi meno kūriniai.

Vaizduojamame pasaulyje viskas tarsi sustingę, nėra naujų meno ir kultūros reiškinių, visi vartoja senienas arba mėgina nelegaliai susimedžioti prieš 50 metų sukurtus kūrinius – Ričardo Gavelio, Andriaus Mamontovo kūrybą ir t. t. Augustė turi priėjimą prie draudžiamų tekstų per savo tėvą, kuris jai pasakoja apie degradavusius nūdienos rašytojus, kurie, net ir gavę butus ir aiškias kūrybos instrukcijas iš valdžios, nieko paskaitomo nesukuria: „Tik bėda: literatūrinei pramonei trūko apsučių. Literatūrinei pramonei reikėjo ne tik senų klišių atkartojimo, jai reikėjo turinio naujovių ir siužetų proveržio. Tik iš kokio aruodo imsi moderno nuplikusio Gedimino kalno papėdėję? Kartu su rašytojais atsiliko šiuolaikinės literatūros tyrimai. Valdybos darbuotojams neliko nieko kito kaip ieškoti naujovių archyvuose.“ (94 p.)

Už akių užkliūdavo kartais nenatūralūs veikėjų politikavimai ir pokalbiai, kurie svarbūs skaitytojui, turinčiam suprasti, kaip atrodo aprašomas pasaulis, tačiau jie – tarsi balti siūlai, išlendantys iš kruopščiai numegzto pasakojimo. Ai, ir dar pamiršau pasakyti komplimentų originaliam ir labai vykusiam knygos dizainui (dail. Nerijus Šimkus) – būsimų skaitytojų laukia įdomi, susimąstyti apie šią dieną ir virš mūsų valstybės kabanti Damoklo kardą skatinanti patirtis.

pektyvos. Omenyje turiu kartais ir į daktiką pereinančius moralizavimus, tipiškus moteriškų personažų skirstymus (į doras, su Dievu, ir pasileidėles), herojiškus, teisuoliškus pagrindinius veikėjus. Nepaisant to, autorė moka kurti įtraukiantį siužetą ir intrigą, suvaldo didelį tekstą ir, apskritai, yra mano šių metų atradimas ir dar vienas įrodymas, kad debiutuoti niekada nevelu.

Palangos meno savaitgalis

**2025 06
25–29 d.****Vila
„Auska“****Palangos
vasaros
skaitykla****Ražė****Antano
Mončio
meno
muziejus****Palangos
duonos
fabrikas**

Organizatorius

Partneriai:

Renginių
finansuoja:Nacionalinė
dailės
galerijaDarius
Purakas

matyti pasaulį. Aš dabar daug metų organizuoju „Youngblood“, prieš tai vežčiau pamokas. Tad prisimenu, kad kartais netgi turi būti nepatogus tėvams. Kartais reikia atlaikyti tokius keistus pokalbius...

– Ką reiškia kontroliuoti, kad nebūtų per daug atviri?

Kamilė: Man daug padėjo mokymai, seminarai... Dabartiniai paaugliai mėgsta diagnozuoti sau psichikos sveikatos sutrikimus. Iš tiesų jų karta susiduria su sudėtingais dalykais, tokiais kaip transtranzicija, mintys apie savižudybę. Jie linkę eiti labai giliai, bet ne visada supranta, kas bus, kai tai bus viešai parodyta. Kadangi kinas šiaip dažnai yra ant tokios psichoterapijos ribos, savo išgyvenimų transformacijos, tu kaip vadovas, kaip žmogus, kuris vadovauja tam procesui, kartais turi pasakyti: „Ačiū, kad pasidalijai“ ir paaiškinti, kas bus. Turi būtinai klausti, ar jiems reikia to viešumo, ar tikrai nori apie tai kalbėti. **Marija:** Vienas sunkiausių momentų ir yra nuspręsti, kiek čia ko leisti rodyti. Nenori cenzūruoti, nori leisti viską. Tačiau kas atsitinka paskui? Paauglys gali nebeuorėti, kad filmas būtų viešinamas. Tai kas iš to, kad sukurs ką nors atviro ir nuoširdaus, o paskui negalėsi to rodyti? Kai padarai darbą ir jį parodai viešai, gauni tarsi patvirtinimą. Gal net nežinotum, kad tau to patvirtinimo reikia, nors jis kiekvienam svarbus. Vien jau dėl to, kad padarei kažką nuo pradžios iki galo. Ypač kai esi labai jaunas žmogus, ne visada žinai, kad nebūtinai po atsivėrimo ar pokalbio, ar filmo tau palengvės.

– Kaip atrandate kalbą su dabartine karta? Ar jaučiate kokį nors bendravimo skirtumą?

Kamilė: Kaip minėjau anksčiau, psichikos sveikata dabar tarp paauglių yra labai svarbi tema. Atviras klausimas, ar taip yra dėl to, kad tai tapo pastebima, ar dėl to, kad tai madinga. Kitas aspektas – vienas jaunuolių gyvenimas vyksta čia su mumis, kitas – telefonuose. **Marija:** Pasiteisino, kad sudarome itin intensyvią programą ir jie būna tokie užimti, kad tik per pietų pertrauką turi laiko skrolinti. Visi naudojamės telefonais. Aš pati prisiplanuojau visokių dalykų, nes kitaip sėdėčiau telefone. Taigi, jeigu bus neįdomi programa, jie stovykloje skrolins. Čia jau mūsų pareiga padaryti, kad taip nebūtų.

Kamilė: Aš sakyčiau, kad mūsų bendravimas su jais pasikeitė – nuo mūsų betarpiško bendravimo iki tokio motiniško-tėviško, kai tu pradėdi saugoti. Natūraliai su amžiumi iš draugo tampa tu, kuris labiau saugo, labiau rūpinasi ir labiau numato kokius nors dalykus.

Pačių paauglių pasikeitimą sunku įvardyti. Po pandemijos daug sudėtingiau užmezgamas socialinis ryšys ir jis tampa daug svarbesnis, jo dar labiau reikia. Jiems reikia ir kitos socialinės grupės nei bendrojo lavinimo mokykla. Tokios, kur gali pabūti tarp žmonių fiziniame erdvėje, ne internete. Tai labai jaučiasi. Jaunuoliai dabar taip pat yra tikrai daug drąsesni. Jie gali daug geriau komunikuoti, ko nori, ko jiems reikia.

Marija: Geriau [redacted] pažįsta save.

Kamilė: Jie gali pasakyti, kad nori taip, o ne kitaip, gali patys geriau brėžti ribas. Anksčiau būdavo daugiau naivumo, polėkio, o dabar jie tiesiog viską pasako. Galbūt mums dėl to kartais sudėtingiau.

– Kas jums padeda suprasti dabartinę kartą?

Marija: Manau, niekas negali padėti labiau nei jų stebėjimas ir iš klausymas. Pati didžiausia kliūtis bendraujant su bet kokiais jaonais žmonėmis yra manymas, kad tu žinai geriau. Tai dalykas, kurio labiausiai nemėgau, kai man buvo šešiolika. Kam nors ką nors pasakai ir tau sako – tu nesupranti, tau šešiolika. Tai tiesiog yra nesiklausymas. Daug suaugusių žmonių tokie yra. Aš tokių žmonių nemėgdavau, tad ir nenoriu būti tokia kaip jie. Esu buvusi situacijoje, kai paleidau dainą galvodama, kad čia dabar bus cool jaunimui, bet jie staiga ėmė ir nustojo šokti. Prisižiūrime tiktojų ir įsivaizduojame, kad suprantame jaunimą, bandome būti tokie pat. Tačiau tai neveikia. Veikia, jei tiesiog klausaisi, ką jie tau sako.

Kamilė: Man padeda racionalesnis būdas – skaityti psichologijos knygas, dalyvauti mokymuose. Su „Skalvijos“ kino centru rengėme mokymus tema, koks yra šiuolaikinis paauglys. Man tai padeda susikurti labai racionalią atspirties bazę. Čia nuo žmogaus labai priklauso. Man tai suteikia saugumo.

– Minėjote, jog jums svarbu užtikrinti, kad jaunuoliai saugiai jaustųsi kurdami ir kalbėdami. Kaip to siekiate?

Kamilė: Manau, daug stovyklų veikia tokiu principu, kad yra surinktos grupės ir turi atsakingus vadovus. Metams bėgant išsigryninome kryptį – turime pabandyti pastebėti, kuo kiekvienas moksleivis yra išskirtinis. Paaugliai kiekvieną dieną gali anonimiškai rašyti, kas patinka, kas – ne, kur jautėsi saugus, kur – ne. Kiekvieną vakarą vadovai peržiūri ir reaguoja. Tai veikia.

– Kaip padedate atrasti, kas jiems svarbu, kai kuriate filmus?

Kamilė: Jei kalbame apie stovyklos ribas, turime labai pasiteisinsią vokų sistemą.

Marija: Negalime atskleisti konkrečiai, bet viskas vyksta burtykeliu.

Kamilė: Vadovai leidžia jaunuoliams dalytis kryptimis. Jeigu nori, gali filmuoti saulėlydžius 3x4 formatu ar muzikinį klipą. Kitaip tariant, tai nebūtinai turi būti filmas su psichologine veikėja transformacija, gali būti koks nors konceptualus ar filosofinis priėjimas. Tačiau dažniausia tema – 99 proc. – yra psichikos sveikata.

Marija: Vienatvė.

Vismantės Ruzgaitės nuotr.

Emilijos Vinžanovaitės nuotr.

PATI DIDŽIAUSIA KLIŪTIS BENDRAUJANT SU BET KOKIAIS JAUNAIMIS YRA MANYMAS, KAD TU ŽINAI GERIAU.

– Kas jums labiausiai padėjo atrasti, kaip geriausia dėstyti? Kas jus pačias įkvėpė, kaip mokyti kurti kiną kitus?

Kamilė: Kai mes mokėmės, turėjome labai puikią kurso vadovę Giedrę Beinoriūtę, ji tikrai mums labai daug davė. Pradėjus mokytis buvo labai akcentuojama, kad tvarkingai parašytume e. laišką ir jį atsiųstume laiku. Man tai buvo tikrai labai gera pamoka. Atrodo, savaime suprantamas dalykas, bet man labai padėjo, nes kūrybos procese, kuris gali būti fluidus, psichologiškai intensyvus ir sudėtingas, gali būti visko. Mane išmokė valdyti darbo procesus ir nusistatyti kažkokią tvarką. Ir stovykloje, ir kino mokykloje bandome tai pritaikyti. Siekiame, kad studentai išmoktų laiku rezervuoti techniką, ją pasiimti ir grąžinti tvarkingai. Tai gali būti tokia pati ar net geresnė pamoka realiame pasaulyje.

Marija: Labai pritariu. Buvo vienas dalykas, kurio aš išmokau, – nevēluoti (juokiasi). Nežinau, kas turėtų atsitikti, kad iki nustatyto termino nespėčiau. Labai daug dalykų negali išmokyti, pavyzdžiui, skonio. Nebent gali paskatinti domėtis įvairiais dalykais ir iš to gali gimti originalumas.

– Koks jaunimui skirtas kūrinys jus pastaruoju metu įkvėpė ar sužavėjo?

Kamilė: Peržiūrėjau MUBI filmą „My First Film“ (rež. Zia Anger). Jis yra apie tai, kaip mergina kuria savo pirmą filmą ir kartu fiksuoja asmenines patirtis, naudoja dokumentinę medžiagą. Puikiai atskleistas jausmas, kai esi jaunas ir pirmą kartą susiduri su kūryba, joje neišvengiamai atsispindi tavo asmeninės patirtys. Dirbant su paaugliais ir studentais man šis filmas labai rezonuoja. Kad tavyje tiek visko daug – tėvai, traumos, prisiminimai, įkvėpimai. Tas filmas atskleidė, kaip kuriant pirmąjį filmą galima atsakyti į kažkokių asmeninius klausimus.

Marija: Aš paminėčiau „Pietinia kronikas“ (rež. Ignas Miškinis). Labai sujaudino ir priminė kūrybos, meno galią – kaip kūryba atsiranda gyvenime ir kaip tai gali pakeisti visą gyvenimo kryptį. Jis primena ir apie tai, kodėl edukacija gali būti tokia svarbi. Filmo pabaigą išskirčiau kaip vieną mėgstamiausių apskritai. Taip pat „Akiplėša“ (rež. Saulė Bliuvaitė) palietė tikrumu ir bandymu pamatyti grožį ir rasti ryšį ten, kur iš pirmo žvilgsnio labai sunku tai padaryti.

– Ko, kurdamas kiną, išmoksti gyvenime?

Marija: Disciplinos. Labiausiai – bendrauti su žmonėmis. Socialinių ryšių. [redacted] Pagarbos.

Kamilė: Mokėti komunikuoti ir suprasti, kaip pats jautiesi, ką nori pasakyti, kas tikrai tau yra svarbu. Išgirsti ir pastebėti kitą, jam atsakyti.

Vismantės Ruzgaitės nuotr.

PALANGOS MENO SAVAITGALIS:

NAUJA KŪRYBOS BANGA KURORTO KULTŪROJE

Rašė Toma Vidugirytė

Vasara Palangoje – ne tik saulė, paplūdimys ir šurmuly J. Basanavičiaus gatvėje. Šiomet čia gimsta naujas kultūros reiškiny – Palangos meno savaitgalis. Birželio 25–29 d. vyksiantis šiuolaikinio meno renginys suburs per 70 menininkų ir lankytojus pakvies į istorija alsuojančias kurorto erdves: nuo legendinės „Auskos“ iki Palangos vasaros skaityklos ir buvusio duonos fabriko. Projektas ne tik į kultūros žemėlapi įrašo naują vardą, bet ir iš naujo atveria Palangą kaip istoriškai turtingą ir savo kultūrinę tapatybę atskleidžiančią vietą.

Apie šio renginio gimimą, svarbą ir programos akcentus kalbamės su projekto iniciatoriumi Tautvydu Urbeliu ir kuratore Milda Dainovskytė.

– Kaip prasidėjo Palangos meno savaitgalis? Kokia šio naujo renginio istorija?

Tautvydas: Tiesą sakant, pradinė Palangos meno savaitgalio vizija buvo kur kas kuklesnė – tai turėjo būti paroda ir performansų programa.

Viskas prasidėjo 2024-ųjų vasarą, kai Šarūnas Šimaitis pakvietė atvykti į „Palangos duonos fabriko“ atidarymą. Po daugelio metų sugrįžti į Palangą buvo nepaprastai įdomu – miestas pasikeitė, bet kartu išlaikė kurorto dvasią. Tuomet ir kilo noras šį laikotarpį apmąstyti ir įprasminti, o tinkamiausias būdas tam pasirodė šiuolaikinis menas.

Prisiminkiu Nacionalinėje dailės galerijoje vykusią parodą „Purslai ir patalai“, nagrinėjusią kurorto ir laisvalaikio temas. Viena iš jos kuratorių Goda Aksamitauskaitė buvo pirmoji, kurią pakviečiau prisijungti prie projekto. Deja, dėl padidėjusio darbo krūvio Goda pasitraukė iš aktyvios veiklos projekte, tačiau ją pakeitė M. Dainovskytė. Ji kuruoja parodas ir padarė nuostabų darbą gilindamasi į Palangos istorijoje aptinkamas meno išraiškas.

Renginio dabartinė forma gimė po pokalbio su menininku Robertu Narkumi – jis taip pat jautė, kad Palangoje atėjo laikas naujiems vėjams. Sujungus jėgas tapo aišku: kalbame ne apie vieną renginį, o apie visą reiškinį.

Norėjau apie kurortą mąstyti būdamas jame, o ne stebėdamas jį iš tolo – troškiau tiesiogiai prisiliesti prie miesto erdvių, pajusti jų pulsą. Iš čia natūraliai atsirado ir nestandartinių erdvių pasirinkimas.

– Kaip prisijungė Antano Mončio meno muziejus?

Tautvydas: Renginiui reikėjo institucinio partnerio, o Antano Mončio meno muziejus buvo natūralus pasirinkimas. Tai viena pagrindinių meno erdvių Palangoje, turinti patirties organizuojant renginius, pavyzdžiui – ilgametį festivalį „Antano Mončio dienos“. Muziejaus komanda palankiai priėmė mūsų pasiūlymą, o direktorė Loreta Turauskaitė ne tik patikėjo idėja, bet ir aktyviai prisidėjo ją įgyvendinant.

– Kodėl reikėjo šio savaitgalio?

Tautvydas: Tikiu, kad toks renginys Palangoje reikalingas – ne tik kaip meno įvykis, bet ir kaip būdas iš naujo pažvelgti į kurortą kaip reiškinį, įkvėpti jam šiuolaikiškos, kūrybinės gyvybės.

– Kuo svarbus šis savaitgalis kurortui ir kuo jis svarbus Palangos gyventojams ir lankytojams?

Tautvydas: Palanga istoriškai yra kultūros ir meno kupinas miestas. Kokybės ir turinio čia niekada netrūko, nors šandien ne visada tai prisimenama. Palangos meno savaitgalis siekia iš naujo tai atskleisti.

Saulės Barley nuotr.

Tautvydas Urbelis

Daugelį metų čia veikia ne tik Antano Mončio meno muziejus, bet ir kitos kultūros erdvės – Palangos gintaro muziejus, Palangos kurorto muziejus, Jono Šliūpo muziejus. Džiuogu, kad šiandien prie jų jungiasi naujos vietos – „Palangos duonos fabrikas“, „Ražė“, „Kupeta 68“.

Nors Palangos meno savaitgalis pristato naują, išskirtinį turinį, siekiame bendradarbiauti su visomis miesto kultūros organizacijomis ir atskleisti kurorto kūrybinį potencialą. **Milda:** Toks koncentruotas įvykių ir formų renginys, tikiau, gali prisidėti prie ypatingo regiono kultūrinio gyvenimo aktyvinimo, pakeisti nusistovėjusius stereotipus ir paskatinti naujų kultūros reiškinų gimimą.

Palanga žavingai atspindi mutuojančias gyvenimo būdo tendencijas ir drauge saugo romantizuotą pajūrio gyvenvietės atmintį, rafinuotą kultūrą ir įvairialypę populiariosios kultūros raišką. Pastaraisiais metais architektūros tyrėjų dėka vis plačiau įvertinamas ir Palangos architektūros paveldas. Tautvydo jau paminėtos vietos, kuriose vyks renginio programa, ypatingos ir savo istorijomis. Viena jų – Palangos vasaros skaitykla – pamėgta tiek vietinių, tiek svečių. Šiomet ši skaitykla pristatyta ir Venecijos architektūros bienalėje kaip išskirtinis medinės architektūros pavyzdys, o Palangos meno savaitgalio metu čia vyks pokalbiai ir diskusijos.

– Kaip atrenkami dalyvaujantys menininkai? Ar juos vienija bendros temos?

Milda: Kaip Tautvydas jau užsiminė, projektas iš dalies gimė iš Nacionalinės dailės galerijos parodos įdirbio. Kruopščiai atrinkti kūriniai reprezentuoja geismo, galios, ekologijos, apokaliptines ir apleistumo temas. Čia susitinka skirtingos kūrėjų kartos, parodą papildo archyvinė medžiaga, šiuolaikinio dizaino objektai.

Pavyzdžiui, legendinė „Auska“, aštuntajame dešimtmetyje išpuošta to meto dailininkų, dizainerių ir meistrų, vėliau

Milda Dainovskytė

Motiejus Mainelio nuotr.

neteko dalies savo puošnumo. Tad šiai vietai atrinkti kūriniai simboliškai primena daugiaprasmę lokacijos praeitį.

– Ką būtinai rekomenduotumėte pamatyti Palangos meno savaitgalio metu?

Tautvydas: Visos savaitgalio programos dalys yra kruopščiai kuruotos ir atrinktos, todėl nuoširdžiai siūlyčiau aplankyti viską. Jei reikėtų išskirti kelis akcentus, mane bene labiausiai intriguoja paroda legendinėje „Auskoje“. Ją atidarysime birželio 26 d., ketvirtadienį. Tai unikali galimybė pažvelgti į šią ikoniską erdvę nauju kampu.

Penktadienį būtinai eisiu į eksperimentinės repo grupės „Pilaitė“ pasirodymą „Palangos duonos fabrike“, o šeštadienį – į grupės „Mesijus x Münpauzn“ koncertą „Auskoje“.

Dar vienas ypatingas momentas – kūrinių, kuris kitamet bus rodomas Lietuvos paviljone Venecijos meno bienalėje, pristatymas. Renginyje dalyvaus menininkė Eglė Budvytytė ir paviljono kuratorė Louise O’Kelly. Pokalbis su jomis vyks šeštadienį Palangos vasaros skaitykloje.

Labai smalsu, kaip seksis alternatyviai meno mugei „Komasas“. Tikiu, kad tai bus ne tik stiprus renginys, bet ir puiki proga lankytojams įsigyti išskirtinių meno kūrinių. Tiems, kurie ieško lauktuvių, rekomenduoju šiuolaikinio dizaino pop-up’ą „Kupetoje 68“.

+
Daugiau informacijos ir bilietai:
www.palangosmenosavaitgalis.lt

+
+

MINI KREKERIAI

TRAUKIA
PARAGAUTI

Parodos fragmentas

GODA RAIBYTĖ-ALEKSA: MOKSLAS IR MENAS JKVEPIA VIENAS KITA

Kalbino Gintarė Žaltauskaitė

Mokslo populiarintoja Goda Raibytė-Aleksa įtraukiai ir garsiai kalba įvairiomis mokslo temomis. Jei būtų planeta – svajotų prilygti Saturnui, kuris žavi savo žiedais ir palydovų gausa. Kosmoso ir mokslo tyrinėjimuose ji mato gabius lietuvių protus ir galimybę įdomybes perteikti suprantamai ir įtraukiai. Su Goda kalbamės apie kosmosą, mokslo ir meno jungtis.

Linos Juškės / „Lamų slėnio“ nuotr.

– Esi mokslo komunikatorė, edukatorė ir žurnalistė. Kokią savo misiją matai?

– Edukuoti visuomenę. Kai informacija pasiekia eduotus žmones, jie priima kur kas geresnius sprendimus, susijusius ne tik su mokslu. Juos sunkiau apgauti, eduoti žmones sunkiau patiki melagienomis, propagandinėmis žinutėmis. Kai mane kviečia dirbti prie kokio nors projekto, visų pirma klausiu savęs, ar tas projektas turi edukacinę vertę. Jei turi – tuomet galiu dirbti prie jo.

– Iš kur kilo šis smalsumas pažinti tai, ko negali paliesti?

– Visų pirma, iš vaikystės – buvau labai smalsus vaikas. Visada kildavo klausimų, augau mažame kaime, eroje dar prieš internetą, mano šeima gyveno gana vargingai, tad nekeliaudavome po pasaulį, o internetas namuose atsirado tik paskutinėje klasėje. Tad smalsumą man reikėjo žadinti pačiai. Visada žiūrėjau į dangų, buvo labai įdomu, kas ten per šviesuliukai. Negaliu pamiršti akimirkos, kai būdama vaikas supratau, kad kai kurie šviesuliukai yra žvaigždės, o kai kurie – kitos planetos. Nustebau: „Mes – ne vienintelė planeta Žemė?! Kaip čia taip?“. Dažnai vaikams, kai su jais dirbu,

sakau, kad smalsumas – jų supergalia. Juk tai gali nuvesti į įvairiausias vietas, smalsiam žmogui niekada nenuobodu gyventi.

Mokslas man visada buvo įdomus, norėjau rengti reportažus, rašyti apie mokslą, o kolegos dažnai sakydavo, kad čia – kosmosas. Pradėjusi dirbti kaip žurnalistė, vėliau dirbau kaip mokslo skilties redaktorė.

Dirbdama supratau, kad Lietuvoje niekada nebuvo sistemingos mokslo komunikacijos, kuri vykdoma nuolat, kuri matuojama, tikrinama, ar veikia. Kuri pritaikoma skirtingoms auditorijoms, nes mūsų visuomenė nėra monolitas, ją sudaro daug skirtingų visuomenės grupių su skirtingais poreikiais, įsitikinimais, baimėmis. Dirbdama supratau, kad visi žmonės nori suprasti viską ir turi įvairiausių gyvenimiškų klausimų, tačiau neturi priemonių, kaip informaciją, kurią pasiekia, atsirinkti. Tokie įrankiai kaip kritinis mąstymas, informacinis (medijų) raštingumas – mokslo komunikacijos dalis.

Supratau, kad to trūksta ir reikia tai daryti. Iš to gimė ir mokslo komunikacijos kursai mokslininkams, ir įvairios kitos iniciatyvos. Norėjau prie to prisidėti bent maža dalimi.

– Koks ryškiausias momentas, stebint dangaus skliautą vaikystėje, įsiminė?

– Hale'io ir Boppo kometos stebėjimas. Ji buvo labai ryškiai ir ilgą laiką matoma plika akimi, vienu metu prognozuota net apie galimybę šią kometa matyti ir dienos metu (*Hale'io ir Boppo kometa buvo matoma plika akimi nuo 1996 m. gegužės iki pat 1997 m. rugsėjo. 1997 m. balandžio 1 d. kometa praskriejo arčiausiai Saulės – aut. past.*).

Prisimenu, kaip nesupratau, kas tai, – buvau ikimokyklinio amžiaus vaikas, tačiau ir suaugusieji nesuprato, sklandė baimės apie prognozuojamą marą ar pasaulio pabaigą, esą kometa skrieja link Žemės, nors nieko panašaus nevyko. Kai jau paaugusi supratau, kad patirtį stebėti su pasigrožėjimu tokią retą reiškinį iš manęs pavogė baimė ir nežinojimas, pasijutau labai apgauta.

– Kosmosas, visatos mokslas ir tam tikri įvykiai dažnai mistifikuojami...

– Natūralu, nes žmonės ir mūsų smegenys tikriausiai taip veikia, kad reikia paaiškinimo. Daugelis žmonių negali būti nežinojimo būsenos. Kai mes negalime to paaiškinti objektyviai, atsiranda istorijų, kurias kas nors sukuria. Vienos jų prigija, kitos – ne.

– Ką patartum jaunam žmogui, turinčiam smalsumo galią ir svarstančiam galimybes tyrinėti kosmoso sritį?

– Jei žmogus – smalsus, leidžia tam savo smalsumui degti viduje ir daro tai, kas jam patinka, dangus nebėra nepasiekiamas ir šiais laikais neturi atitikti kokios nors vienos taisyklės, kad galėtum tyrinėti kosmosą. Šiandien kosmosas darosi vis atviresnis, į kosmosą keliauja sociologai, gydytojai, kuriami meno kūriniai ir projektai. Kosmosas tyrinėjamas žvelgiant iš įvairiausių skirtingų perspektyvų.

Linkėčiau žadinti savo smalsumą, skatinti jį kiekvieną dieną. Tada niekada nebus nuobodu gyventi. Labai geras gyvenimas tuomet, kai leidi savo smalsumui žydyti. Manau, kad vaikai yra ateitis. Pasensiu tą dieną, kai pradėsiu sakyti: „Oi, tas jaunimas: dėmesio neišlaiko, į ekranus *sulindę*, klausosi kažkokios siaubingos muzikos ir

+

Parodą „Nuo gintarų iki žvaigždžių: M. K. Čiurlionis, amžininkai ir bendraminčiai“ Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinskio g. 55, Kaune) veikia iki spalio 12 d.

Parodą globoja Lietuvos Respublikos Prezidentas, finansuoja Lietuvos Respublikos kultūros ministerija.

+

+

+

pan.“ Priešingai – galvoju, kad jie yra geresni už mane: auganti karta geriau supranta technologijas, plačiau mato pasaulį ir galbūt yra išsivadavusi iš tam tikrų sovietinės okupacijos palikimo padarinių mūsų sąmonėje ir elgesyje. Kai žiūriu į vaikus ir į jaunimą, matau viltį ir šviesų rytojų. Tikiuosi ir sąmoningai dirbu, kad netapčiau bambekle, sakančia, kad jaunimas yra kažkoks blogas, nes tada kaip žmogus pasensti. Kai vjau pradėti jaunimo atžvilgiu *stumti*... Tad noriu daryti priešingai ir, kai taip darau, pradėdau manyti daug dalykų.

Net, pavyzdžiui, protestuose dėl klimato kaitos, įvairiausiuose žmogaus teisių mitinguose tarp dalyvių daugiausia – jaunimo. Tai rodo, kad jiems rūpi šie klausimai. Tuo labai džiaugiuosi.

– Kaip pati matote mokslo ir meno jungtis?

– Tai daugiau panašesni nei skirtingi dalykai. Ir vienos, ir kitos srities žmonės veda smalsumas. Pavyzdžiui, kai kuri mokslinį eksperimentą, kurio niekas dar nėra sukūręs, be kūrybiškumo – nė iš vietos. Tiek moksle, tiek mene svarbus tarpdiscipliniškumas ir pan.

Mokslas ir menas vienas kitą įkvepia. Galbūt kai kurie filosofiniai, fundamentiniai klausimai ateina iš meno, o tada mokslininkai pagalvoja: „Mm, kaip įdomu!“ ir pradeda tai tyrinėti. Skaitantį apie kokį nors atradimą menininkas pagauna įkvėpimas ir jis sukuria paveikslą. Pavyzdžiui, taip Flammarionas įkvėpė Mikalojų Konstantiną Čiurlionį. Nereikia galvoti, kad mokslas – tik sausas formuliu ir faktų rinkinys. Tai visas procesas, netgi mąstymo visuma. Menininkas gali turėti mokslinį mąstymą ir, pavyzdžiui, tyrinėti muziką iš mokslinės pusės, sudaryti natas ir kūrinius kaip matematikos formules.

– Parodos „Nuo gintarų iki žvaigždžių: M. K. Čiurlionis, amžininkai ir bendraminčiai“ (kuratorės Kathleen Soriano, Greta Katkevičienė, Vaiva Laukaitienė) katalogo tekste samprotavote, kad M. K. Čiurlionio muzika tikriausiai patiktų ne tik Žemės gyventojams. Ką padėjo atrasti šį meną ir mokslą jungianti paroda?

– Pirmiausia ši paroda man buvo estetiško poreikio patenkinimas. Rašydamas straipsnį dar labiau įsitikinau, kad mokslas ir menas yra kartu. Vis dėlto juk tiek mokslas, tiek ir menas yra žmonių kūriniai. Visi esame kažkiek panašūs – kai bendrauji su skirtingų sričių žmonėmis (ar tai būtų mokslininkas, ar kokios nors srities menininkas), bendražmogiškosios savybės yra panašios, tiesiog jas išreiškiame kitaip.

Žiūrint į M. K. Čiurlionio paveikslus atrodo, kad jis dažnai žvelgia tarsi iš viršaus, bet jis niekada nebuvo taip aukštai ir tuo laiku dar joks objektas nebuvo pakilęs į kosmosą. Menininką ten nukėlė jo mąstymas. Tuometės mokslo ir technologijų galimybės jį dar ribojo ir jis bandė suprasti pasaulį, Žemę ir kosmosą, visatą, kai niekas dar nebuvo už Žemės ribų pakilęs.

M. K. Čiurlionio vaizduotė buvo neribota, o žiūrint į jo skirtingus darbus – neribotas ir jo mąstymas. Daugeliu atveju laiką pralenkia tai, kaip jis išvaizdavo pasaulį.

Tai labai įkvepia ir yra puikus žmogiškojo smalsumo pavyzdys. Tai sukelia įvairiausių minčių ir pamąstymų, kaip žmogus tuo pasauliu domisi ir mąsto apie tai... Man tai labai gražu.

URTĖS JASENKOS „BLOGIAUSI“ – APIE MENININKO VIETĄ, NETOBULUMĄ IR KŪRYBOS LAISVĘ

Menininkė Urtė Jasenka pristato pirmąjį savo performansą „Blogiausi“, kuris vyks liepos 5 d. Klaipėdoje, HOFO angare. Tai drąsus, daugiasluoksnis kūrinys apie kūrėjo santykį su savimi ir visuomene, apie klaidų baimę ir vidinį kritiką, apie žmogišką norą būti priimtam ir vertinamam. Tai ne tik meninis pasirodymas, bet ir viešas kvietimas permąstyti, kas šiandien laikoma kokybišku menu ir kūrėju.

rius Antanas Jasenka, performanse dalyvaus aktorė Justina Vanžodytė ir solistė Vita Merkelytė.

U. Jasenka liks ištikima sau – jos vizualinė kalba pasižymi minimalizmu, simbolika ir pasakos naratyvu. Piešiniuose ji tyrinėja kvailio archetipą iš lietuvių liaudies pasakų – personažą, kuris laužo normas, veikia impulsyviai, yra nepritaipęs, bet galiausiai atranda savo vertę. Kvailys šiame kūrinyje tampa kūrėjo simboliu, o jo aplinka – smerkiančiu pasauliu, kuriame lengva pasiklysti tarp lūkesčių ir abejonių.

Performansas suskirstytas į keturias dalis: „Džiaugsmas, kuris slopsta“, „Kvailys tarp brolių“, „Kas slypi jų viduje“, „Kelias iš vidaus – paskutinis piešinys“. Kiekviena jų atskleidžia skirtingą kūrybinės kelionės etapą: nuo įkvėpimo iki išsekimo, nuo noro įtikti iki vidinės tylos.

„Blogiausi“ – tai menininko diena, kurioje telpa viskas: džiaugsmas, abejonės, ironija ir laisvė. Žiūrovai kviečiami prisijungti bet kuriuo metu, stebėti, reflektuoti ir švęsti kūrybos netobulumą.

Organizatorių inf.

+ +
Instalacija bus atvira lankytojams
iki liepos 13 d.
+ +

Šešių valandų trukmės performanso metu U. Jasenka kurs instaliaciją iš sąmoningai netobulų, „blogų“ piešinių. Ji pasiners į kūrybos procesą, kupiną abejonių, improvizacijos ir tyčinio netikslumo. Šie darbai taps parodos-instaliacijos pagrindu – paroda bus kuriama gyvai, žingsnis po žingsnio, leidžiant žiūrovams stebėti visą procesą.

Performansas remiasi apklausa, kurią menininkė atliko tarp kitų kūrėjų – apie kūrybą, sėkmę, kritiką ir vidinį balsą, kuris dažnai trukdo kurti. Ši apklausa įkvėpė kritiko balsą, kuris performanso metu skambės tarsi sąžinė ar vidinis, išorinis komentatorius, besikreipiantis tiek į pačią menininkę, tiek į publiką. Garso takelį gyvai kurs kompozito-

Domo Rimeikos nuotr.

PILAITĖ
DIRTY SELFIE PANORAMA
+370

„Pilaite“ yra įdomus žvėris: su niekuo nesulyginamas ir niekam nelinkęs įtikti. Anksčiau „Iye“ vardu žinomas duetas, galiausiai persimainęs į „Pilaite“, suteikia taip Lietuvoje trūkstamo ir neišnaudoto alternatyvaus hip-hopo skambesio. Abstraktumas, avangardas ir nulis repo klišių arba puikus žaidimas jomis iš dueto sukuria skambesinį monstrą, savotišką garsų Frankenšteino pabaisą, kuriam lygiu Lietuvoje labai reikėtų paieškoti. Net naujasis dueto pavadinimas kažkaip glosto prieš plauką – juk Pilaite nėra pats nuotaikingiausias, ekspresyviausias ar, banaliai tariant, įdomiausias sostinės mikrorajonas, net jei patys kūrėjai iš jo kilę. „Dirty Selfie Panorama“, pirmiausia, neskamba kaip kokia nors naujovė, tai daugiau kempinės principu paremtas darbas, kuriame kūrėjai sugėrė visa, kas atspindi pastaruoju metu alternatyvų hip-hopą, ir iš to pagimdė savąją interpretaciją, kuri, reikia pripažinti, itin klausoma ir tikrai *kabinanti*. Ar maloni? Na, tai vis tiek yra žanro taisyklėms tyčia nusižengianti muzika, todėl banalaus cukraus ausims tikėtis neverta. Tačiau, tinkamai pabarsčius druska ir pipirais (galbūt kartais jų kai kur ir padauginta), „Dirty Selfie Panorama“ virsta labai įdomiu patiekalu, balansuojančiu tarp muzikinio albumo, performanso ir pareiškimo, tiesa, kokio, dar iki galo reikės išanalizuoti. Aišku tik viena: „Pilaite“ vis dar yra labai įdomus duetas, kuriam svarbiausia būtų nesustoti. Žinant, kad tokia muzika – ne kiekvienam, pasiduoti galima greitai, tačiau, pripažinkime, be Pilaite miesto panorama būtų daug nuobodesnė.

(„Bandcamp“, „Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“)

79 [★] 100

KABLOONAK
EXPIRED/INSPIRED
Self-released

Jonas Narbutas gyvena savame muzikos pasaulyje. Jis pilnas spalvų, malonių garsų ir sprendimų, kurie nėra įkvėpti paskutinių muzikos naujienų. Prsipapžinsiu, būtent tai mane ir traukia prie šio kūrėjo, nes Jono laisvė ir nepaisymas to, kas dabar valdo aplinkinių ausis, visados pasiūlydavo ką nors unikalau. Tiksliau, *kabloonakiškai* unikalau, nes „Expired/Inspired“ yra tikrai šio atlikėjo albumas. Nuotaika, atmosfera, *vaiibas* – viskas dvelkia nesupainiojama Jono muzikos vėsa, lengvai saldžia lyrika ir raminančiu balsu. Svarbiausia, niekur nedingo tas malonus „Kabloonak“ melodīgumas, kuris vienus gali veikti kaip geriausi raminamieji, o kitus žudyti lyg peilis po gerkle. Manęs nežudo, todėl „Expired/Inspired“ vadinčiau visai neprastu kandidatu vasariškam garso takeliui tarp kopų ar obelių. Iki skausmo pažįstamas Jono skambesys, kurį įvardyčiau kaip lietuviškiausią ar netgi balčiausią soul-funką, neša palengva po jau pažįstamas, tačiau vis tiek mielas vietas ir, jei jus prieš tai vykusios kelionės žavėjo, kodėl gi nepasileidus į dar vieną? Jose nerbsite nieko ultramodernaus, jame nevaldo kompiuterinės, analitinės ar dar kokios nors sistemos, tai pats mieliausias oldskūlas su puodeliu arbatos ir hamaku, skaitant knygą iš bibliotekos. Tokiais permainingais muzikiniiais, ir ne tik, laikais kas nors turi raminti, suteikti stabilumo ir tiesiog leisti trumpam atsipūsti. Didelių renginių, reginių ir pan. dar bus, o laiko sau jums taip trūksta. Tegul šių vasarą jūsį laikas sau būna kartu su „Kabloonak“ garsais!

(„Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“, „YouTube“)

78 [★] 100

MĖNESIO ALBUMAI

Margaritos Babajevos nuotr.

EDGY PALATES
QUEEN OF THE NIGHT
Self-released

Kaip dažniausiai ir nutinka, kūryba, prie kurios prisiliečia Jūra Elena Šedytė, yra itin verta dėmesio. Jos vokalo, kaip instrumento, projektas „Edgy Palates“ žengia drąsų žingsnį į priekį, palyginti su debiutiniu albumu „Itchy Throats“ ir, nors neatsisakoma eksperimentiškumo, šįkart komanda daugiau dėmesio skiria ne technikai, o turiniui. „Queen of the Night“ pirmiausia malonu klausytis. Taip, balsai klykčioja, šūkčioja, kiaukčioja ir viaukčioja, tačiau tai nebėra vien instrumentai, galintys parodyti, kokios žmogaus balso galimybės, o būdai papasakoti istoriją. Tiesa, gal aš tą istoriją prisigalvoju, bet man ir tiek pakanka. „Edgy Palates“ trio ne tik balsais, bet ir juos apsupančia elektronika suteikia pakankamai informacijos žiūrėti į šį albumą kaip į visavertį darbą, o įdomumas neperspiauna malonumo. Aišku, šis albumas – ne kiekvienam, visgi „Edgy Palates“ yra eksperimentinės elektronikos grupė (net jeigu ta eksperimentika kartais skamba gana tradiciškai), tačiau kūrėjų meistrystė leidžia tau baigti tyrinėti ir tiesiog leisti į muzikinę kelionę. Jau pirmas kūrinys „Habenera“ su pamėklišku „If You Don't Love Me“, primenančiu Sineados O'Connor „Thank You For Hearing Me“, žada, kad tai nebus tiesiog balso etiudų kupletas. Po kūrinių slypinti laukinė galia ir pirmykštis riksmas „Queen of the Night“ suteikia itin daug prasmės, lyg jame galėtum išgirsti pirmykščio moteriškumo, dar neužgožto kasdienos, civilizacijos, auklėjimo ir primestų vaidmenų, aidą. Jame yra daug gyvumo, tikrumo ir skausmo. Paklauskite įdėmiai – jūs tai irgi išgirsite.

(„Bandcamp“, „Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“, „Pakartot“)

80 [★] 100

ANGELOU
RODEO
Self-released, Damn Good

Kaip suderinti skanu su naudinga? Tokios mintys mane aplankė išklausius naują Andželikos Petrauskaitės darbą „Rodeo“, kuris balansuoja tarp eksperimentinio skambesio ir noro pritraukti platesnę auditoriją. Sunkus darbas, iš tiesų... Galima ne tik suklypti, tačiau ir neprastai iškristi iš balno, todėl albumui turėjau duoti keletą galimybių atsiskleisti. Pirmiausia krinta į ausis jo vientisumas, atsiskleidžiantis garso purvinyje. „Rodeo“ nenučiustytas ir neišvalytas iki technologinio negyvumo albumas; jis tyčia skamba nešvariai, vokalas – nutildytas, o visas darbas yra, kaip ir kaip keistai skambėtų, savotiškai sunkus. Antra, itin smagios dalys, kai Angelo ir komanda nusprendžia eksperimentuoti ir renkasi alternatyvaus ritmenbliuzo skambesį. Galbūt čia dėl mano meilės keistenybėms, tačiau vos tik nutolstama nuo popmuzikos taisyklių, dainos išsyk tampa gyvesnės ir gaivališkesnės. Taip, kai kur galbūt užsižaidžiama klišėmis, ypač tekstiniuose sprendimuose, kurių tikrai norėtusi išmoningiesnių, tačiau, skirtingai nei anksčiau, klausydama „Rodeo“ aš labiau išgirdau Andželiką kaip individualybę ir, net jei jos muzika jums nėra prie širdies, pristatyti kūriniai man sukuria aiškų šios dainininkės identitetą. Šalyje, kurioje konkurencija tarp moterų atlikėjų yra stipri, tai suteikia didelį pranašumą ir išskiria iš minios. „Rodeo“ yra balansuojantis albumas: kai kurie kūriniai išsyk *užkabina*, kai kuriuos lengviau praleidi, tačiau apskritai tai stiprus saviraiškos pavyzdys, kuriame vis mažiau girdimas popmuzikos nekonkretumas, o vis stipriau – valinga savojo aš gynyba. Dabar svarbiausia išsilaikyti balne...

(„Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“)

79 [★] 100

VAIDAS BAUMILA
VIENODAI ŽYDI SODAI
(Creative Industries)

Taip, rašysiu apie Vaidą Baumilą. Jei norite padegti mane ant laužo ir patiekti per pikniką sode, sėkmės atsistojant į eilę. Kalbant rimtai, Vaido kūriniai visada balansavo ties saviironijos riba, ypač dabartiniame etape, kai, atradęs ir sau pritaikęs hiperbolišką estradą, jis, kaip ir Monika Liu, nebijo ir pasijuokti iš jos pompastiškumo, ir kalbėti nuoširdžiai. Todėl albumo „Vienodai žydi sodai“, pirmiausia, nereikėtų priimti maksimaliai rimtai. Tai muzika lengvam jausmui, muzika poilsiui, muzika, kuri gali padėti pabėgti. Arba dar ir neprastai pasityčioti iš *toksi-maskul-alfa* asilų kaip kūrinys „Arkliai“. Ir, beje, ką gali pasakyti, kai pačiam atlikėjui dėl kitų nuomonės vienodai žydi sodai. Visgi, jei paaanalizuotume nuosekliau, kūrėjui pavyko į vieną katilą sudėti popmuzikos, roko, kantri ir net visokių latino muzikos apraiškų, dėl kurių, reikia pripažinti, tai virsta patrauklia muzika. Taip, gali raukytis, aiškinti, kad čia ne tau ar kad esi per kažkas tokiai muzikai, bet Vaido teisingai spaudžiami mygtukai išties sukelia neironišką šypseną. Tiesa, ten, kur ima linkti į rimtumą, ausis pradeda šiek tiek šlubuoti, nes tada galima nuklysti į saldumą, kuris ne prie Vaido veido. Ar „Vienodai žydi sodai“ pakeis jūsų nuomonę apie Vaido kūrybą? Tikriausiai ne, nes visada yra lengva atmesti ir, patikėkite, aš žinau apie tai geriau negu jūs. Tačiau po visa šia neva vėjavaiškiška aureole slypi labai išmanus kūrėjas, galintis ironizuoti net jo didžiajai auditorijai nejuočiant. Todėl linkiu ironizuoti tik dar daugiau.

(„Spotify“, „Deezer“, „Apple Music“)

74 [★] 100

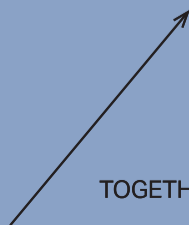

0°
kisielius kefyras

70° 100°
absentas spiritas

NUO GINTARŲ
IKI ŽVAIGŽDŽIŲ
M. K. ČIURLIONIS, AMŽININKAI IR BENDRAMINČIAI

FROM
AMBER TO
THE STARS
TOGETHER WITH M. K. ČIURLIONIS:
NOW AND THEN

Č
Čiurlionis
150

2025 03 21 –
2025 10 12

Geresnė hidratacija

NATŪRALIAI
ŠARMINIS

0.0

BE NITRATŲ
IR NITRITŲ

TINKA NET
KŪDIKIAMS

